Birlik

15

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

28 MAYIS 1979

FİYATI 10 TL.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Merkez Organı

çimlere cevit' in aptığı Tek list ile gidi'

Baykal ve Topuz biraraya gelerek Ecevit'e verilecek cevapları espit etti

Ecevit: «Benim talihsizliğim, n istemişsem, sanki kadrolaşn

Topuz ağzını açtı

Muhalefet aday göstermed Ecevit'in

Yönetim Kurulu'nda konuşan Ecevit, «Topuz'la yaptığım görüşmede, kendisini sert ve katı bir tutum içinde gördüğüm için herhangi bir öneride bulunmadım. Baykal'ı ise daha yumuşak ve anlayışlı buldum. Ancak ikisiyle de anlaşamadı...» de

Ali Topuz "Geriye adım atmadık" dedi

Baykal Grubu ile "sol kanat" Topuz'la işbirliği konusunda kararsız

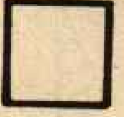
CHP KURULTAYI SOSYAL DEMOKRASİNİN BELİRSİZLİĞİNİ TUTARSIZLIĞINI VE KOFLUĞUNU BİR KEZ DAHA AÇIĞA ÇIKARDI

TSİP Ordu İl Örgütünün Sohbet Toplantıları Sürüyor

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Ordu il örgütü, kasaba ve köylerde, emekçilerin katıldığı köy ve mahalle toplantıları yapmaktadır. Yerel ve genel sorunların emekçilerle karşılıklı görüşülüp tartışılması amacını taşıyan toplantılara, yöre halkı ilgi göstermekte, ekonomik-demokratik ve siyasal sorunlarını dile getirmekte, dile gelişini memnunlukla karşılamaktadır.

İl yöneticileri geçen hafta Gülyalı'da yapılan sohbet toplantısının çok verimli geçtiğini belirttiler. Emekçiler özellikle TSİP il yöneticilerinden, 1 Mayıs törenleriyle ilgili gelişmeler hakkında bilgi istediler. 1 Mayıs tutukluları konusunda emekçilerin gösterdikleri hassasiyet demokrasiye yönelik tehditler karşısında yığınları «reflekssiz» sananların da yanıldıklarının kanıtı oldu.

İl yöneticileri bu türden toplantıların yaygınlaştırılarak sürdürüleceğini açıkladılar.

TSİP Boğaziçi Semt Lokali Açıldı

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, örgütlenme çalışmalarını yurt düzeyinde yaygınlaştırırken, bir yandan da örgütlenmesini alt düzeyde yerleşim birimlerine indirme çabalarını sürdürüyor.

Lokal örgütlenmenin, özellikle büyük kentlerde işçi ve emekçi kesimlere ulaşmada elverişli bir örgütlenme ve aynı zamanda bir zorunluluk olduğu bilinir. Lokal örgütlenmesi Parti'nin genişleyen üye sayısının parti çalışmalarında daha verimli olabilmelerine de uygun düşüyor.

Kalabalık bir partili, sempatizan ve halk topluluğunun ilgiyle izlediği Boğaziçi lokalinin açılış toplantısında bir konuşma yapan TSİP Çankaya ilçe başkanı Mehmet Yazırlı, TSİP'in örgütlenme çalışmalarında gösterdiği başarıların, içinde bulunduğumuz ekonomik ve siyasal koşullarla yakın bir bağı bulunduğuna dikkati çekti ve umut imajının emekçi kitleler üzerinde bıraktığı olumsuz etkinin ve boşluğun, sosyalist siyasal örgütlenmeyle giderilebileceğini belirtti. Lokal örgütlenmelerin daha da yaygınlaştırılacağına değinen ilçe başkanı «emekçiler kendi siyasal örgütlerinin rehberliğini, işyerlerinde olduğu kadar yerleşim birimlerinde de yanıbaşlarında görmelidirler» dedi.

Toplantıda bir konuşma yapan TSİP Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Veli Gürcan da, TSİP'in yurt düzeyinde yaygınlaştırdığı örgütlenme çalışmalarının son dönemde hız kazandığını, geçtiğimiz aylarda kurulan pek çok il ve ilçe örgütünün yanısıra, kadro çalışmalarının olgunlaştığı ve örgütlenme çalışmalarının sonuna gelindiği 11 il örgütünün de önümüzdeki bir ay içinde atanabileceklerini söyledi. Gürcan böylece, TSİP'in 48 il örgütüne yeni örgütlenmelerin eklenmiş olacağını, bu yaygın sosyalist örgütlenme ağının Türkiye'nin bugünkü ortamında demokratik ve siyasal mücadele açısından çok şey ifade ettiğini sözlerine ekledi.

TSİP GENEL MERKEZİ ARANMAK İSTENDİ

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin İstanbul'daki genel merkez binası 23 Mayıs günü aranmak istendi. Ellerinde İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığının bir yazılı emri olan görevliler, çok sayıda polis ve askeri birlik eşliğinde parti binasına gelerek içerde arama yapacaklarını belirttiler.

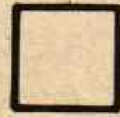
Parti yöneticileri sıkıyönetim görevlisi subaylara, Parti genel merkezinin aranamayacağını, bunun bir anayasal hükme bağlandığını ve bu nedenle de arama yaptırmayacaklarını belirttiler. Bunun üzerine polis ve askerler genel merkez binasından uzaklaştılar.

Sıkıyönetim komutanlığının arama emrini bir «ihbar» üzerine verdiği anlaşıldı. İhbar, sıkıyönetim komutanlığına, «Parti binasına çok sayıda insanın girip çıktığını» ve bunun «kuşkulu» bir durum olduğunu belirtiyormuş!

Bir sosyalist partinin genel merkezine çok sayıda insanın girip çıkması kimi, niçin kuşkulandırır bilinmez ya da iyi bilinir! Kitlelerin siyaset yapmasından veya siyaset yapan insanların sayısının çoğalmasından kuşkuya kapılanlara diyecek olmaz. Çünkü bu kuşkularını giderecek herhangi bir çare yok!

Ancak, sosyal demokrasinin azgınlaşan gericiliğe verdiği pirimler gün gelip bir sosyalist partinin genel merkez binasının aranması olarak karşımıza dikiliyorsa, demokrasi açısından bunun ibret verici bir sonuç olduğu görülür. Demokratik ve siyasal hayatımıza sosyal demokrasi eliyle getirilen baskı ve kısıtlamaları, anayasal hakların kullanılmasını engellemeye doğru tırmanıyor.

TSİP Başkanlık Kurulu bir açıklama yaparak Parti Genel Merkez binasının aranmak istenmesini protesto etmiştir. TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz da Başbakan'a ve İçişleri Bakanına gönderdiği telgraflarda bu anti-demokratik girişimi kınamıştır.

Faşistler TSİP Alanya İlçe Başkanı'na Saldırdı

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Alanya İlçe Başkanı Ergül Çetin faşistlerin saldırısına uğradı. Gece saat 22 sularında ilçe başkanının evine gelen saldırganlar, tahrip gücü yüksek bir bombayı Çetin'in evine atıp kaçtılar.

Gerici saldırganlık Alanya'da 1 Mayıs öncesi ve sonrasında iyice azgınlaştı, ilerici ve sosyalistlere yönelik provokasyonlarını tırmandırdı. TSİP ilçe başkanına yapılan saldırı da bu genel saldırının yeni bir örneği oldu.

Parti yönetim kurulu olay üzerine yaptığı açıklamada şunları söyledi:

«Partimiz yöneticilerinin şahsında somutlanan bu faşist saldırıların esas amacı, ilericileri yıldırmak, terör havası estirip emekçileri sindirmek ve sosyalistleri ortadan kaldırmaktır. Halk güçlerimizin birliği ve kararlılığı tüm demokrasi güçlerine yönelik bu saldırıların ve saldırganların üstesinden gelecektir.

ESKİŞEHİR'DE FAŞİSTLER TSİP İL ÖRGÜTÜNE SALDIRDI

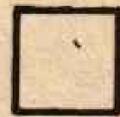
Sıkıyönetim dışında faşistlerin kargaşa kurdukları illerden birini de Eskişehir oluşturuyor. Vali'nin ve emniyet müdürünün kendilerine hazırladığı olanakları çok iyi değerlendiren faşist çeteler, demokrasi güçlerine karşı yoğun saldırılar düzenleyip terör estirmeye çalışıyorlar.

Geçtiğimiz hafta faşistlerin saldırı eylemlerinden biri de TSİP'e yöneldi. Parti il örgütünün yöneticilerine ve üyelerine sokakta, topluca bir karşı saldırıya girişen faşistler, bir parti sempatizanını şişle yaraladılar. İçinde il yöneticilerinin de bulunduğu Partililer grubuna karşı girişilen ve gündüz, sokak ortasında cereyan eden böylesi bir saldırı polisin dikkatinden kaçtı ama, polisin bu «dikkatsizliği» halkın dikkatinden kaçmadı.

TSİP yönetici ve üyelerinin kendilerini, kaldırımlardan söktükleri taşlarla savunmak zorunda kaldıkları saldırıda, faşist çeteler de fazla ileriye gidemeyeceklerini anlayarak kaçmak zorunda kaldılar!

Eskişehir'de, faşistleri cüretlendiren Vali, onlara geniş ve elverişli olanaklar sunan emniyet müdürü oldukça, faşistlerin karşısında halkın can güvenliğine ilişkin herhangi bir «resmi» garanti aramak boşuna.

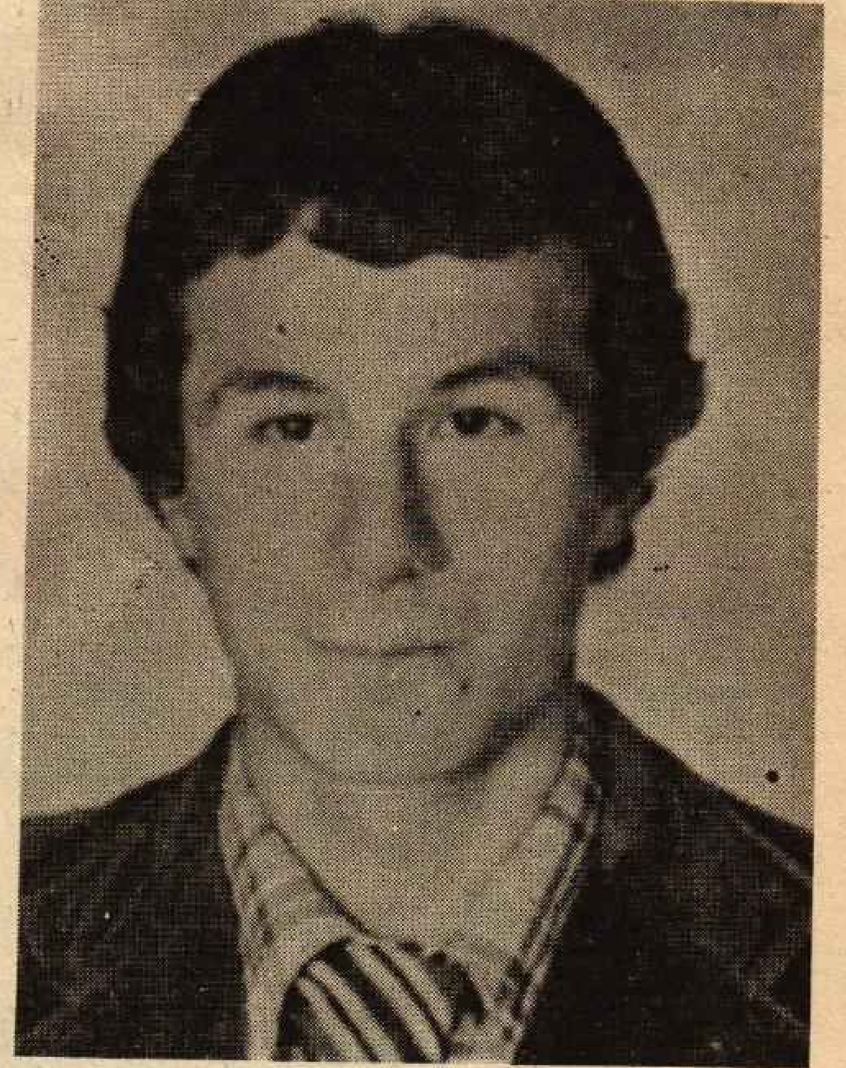
Çünkü Türkiye'de demokrasinin sınırları sosyal demokrasinin demokrasi anlayışına göre çizilmek isteniyor. Bu anlayış ise demokrasi güçlerine bundan fazlasını sunmuyor.

TSİP Diyarbakır İl Sekreteri Gözaltında

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Diyarbakır İl Örgütü Sekreteri Ercan Civelek, Diyarbakır polisi tarafından gözaltına alındı. Ercan Civelek, parti yayınlarını Elazığ'a götürmekte olan bir parti üyesinin, sıkıyönetim komutanlığına bağlı askeri birliklerce yolundan çevrilerek gözaltına alınması üzerine başvurduğu Diyarbakır 1. Şube Müdürlüğünde, hiç bir gerekçe gösterilmeksizin gözaltına alınmıştır.

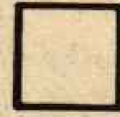
İl başkanlığı yaptığı açıklamada, «sıkıyönetim ilanından bu yana partili arkadaşlarımız üzerindeki antidemokratik baskılar artmıştır. Parti binamız gerekçesiz ve hatta maksatlı olarak sürekli gözlenmektedir» demiştir.

Bayram Turan'ı Saygıyla Anıyoruz

1 yıl önce, 29 Mayıs 1978 günü Espiye'de faşistler tarafından silahlı bir saldırı sonucu katledilen, kardeşimiz Bayram Turan'ı saygıyla anıyor ve anısını yaşatıyoruz. Bayram Turan, mücadelemizin ilk şehidi olmadığı gibi, son şehidi de olmadı. Bütün Partili kardeşleri gibi, mücadelesini bir sıra neferi olarak sürdürdü ve bir sıra neferi gibi onurla öldü.

1 yıl sonra Bayram Turan'ın içinde yer aldığı emekçi sınıf mücadelesi, onun bıraktığı noktadan çok ilerdedir. Partisi'nin saflarında emperyalizme, faşizme ve gericiliğe karşı sosyalizm mücadelesi veren kardeşleri, güçleriyle birlikte arkadaşlarının anılarını da çoğaltarak yaşatıyorlar.

TSİP MERKEZİ KÖYLÜ BÜROSU TOPLANTISI YAPILDI

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Merkezi Köylü Bürosu Toplantısı Ankara'da yapıldı. Çok sayıda Partili Kooperatifçi, tarım teknisyeni, tarım işçisi ve hayvan sağlıkçısının da katıldığı toplantıda kırsal alanda emekçilerin demokrasi mücadelesinin örgütsel olarak somutlanması sorunu görüşüldü. Bu yönde, kuruluş hazırlıkları tamamlanmış olan ve yakında kurulacağı haber alınan EMEKÇİ KÖYLÜ BİRLİĞİ'nin bu yönde olumlu ve ileri bir adım olduğu sonucuna varıldı.

Merkezi Köylü Bürosu ayrıca, kırlarda demokratik kooperatif hareketinin güçlendirilmesi, Köy-Koop etrafında kooperatif hareketin derlenip toparlanması ve buna bağlı olarak mevcut gerici kooperatiflerin demokratik bir yapıya kavuşturulması yönünde somut çalışmalar yapma kararı aldı.

Merkezi Köylü Bürosu, sosyal demokrat hükümetin tekelleri kayıran ve yoksul köylülere, kır emekçilerine hayatı daha da çekilmez kılan politikasına karşı en geniş köylü kesimlerinin taleplerini yansıtan bir Emekçi Köylü Birliği Örgütlenmesi'nin program hedeflerini de tespit etti. Program aynı zamanda, köylülerin ekonomik mücadelesine, siyasal ve demokratik mücadeleye eşlik etmesi gerektiğini ve bu mücadelenin esaslarını dile getiriyor.

«HÜR TEŞEBBÜS»ÜN HÜRRİYETLERE KARŞI CİHAT ÇAĞRISI ÇIĞLIKLARA DÖNÜŞÜYOR

Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği (TÜSİAD)'ın demokrasi güçlerine karşı açtığı mücadelenin boyutları giderek genişliyor. Giderek daha fazla politika yapmaya ve güncel olayları, trajı büyük gazetelerden izlemeye çalışan emekçiler, son bir aydır, gazetelerini açar açmaz «hür teşebbüs»ün «Gerçekçi Çıkış Yolları»nı gösteren veya «Ulusun Bekledikleri»ne işaret eden yüzbinlik ilânlarıyla yüz yüze geliyorlar. «Halkımızın tartışmasına sunulmuş» olan bu ilânları ve işadamlarının bu yoldan güttükleri amacı, halkımızın büyük bir kesimi gerçekten tartışıyor!

İlk elden, hükümete yönelik görülen bu saldırıların, esasında topyekün halkımızı ve onun çıkarlarının siyasal ifadesi olarak demokrasiyi boy hedefi seçtiği anlaşılıyor.

Tekelciler geniş emekçi yığınlarının içinde bulundukları ekonomik sıkıntılara seslenerek, onların tercihlerinin arkasına sığınarak kendi emellerini gözlerden saklamayı, emekçi halk muhalefetini demokrasi düşmanı amaçları için kullanmayı deniyorlar. Eğer ilânların altında yasal bir zorunluluk olarak kimlikleri yazılı olmasa, işadamlarının bu ince kurnazlığı belki biraz mesafe alabilir, hoşnutsuz katmanlardan bir bölümünü iğfal etmeyi başarabilirdi. Böyle olmadığı, ekonomik problemlere çözüm önerenlerin, bizzat bu ekonomik problemleri yaratanlar olduğu, ilân sayfalarının altına en küçük puntolarla yazılsa bile, halkımızın merakından yakasını kurtaramıyor.

İşadamlarımızın bu ani taarruzunun temelinde halkımızın sıkıntıları değil, bizzat kendi sıkıntıları yatmaktadır. Ve sıkıntıları, olanı kadarıyla demokrasi, kullanılabildiği kadarıyla emekçi hak ve özgürlükleridir. Demokrasinin bu son kalıntılarını da siyasal hayatımızdan söküp atacak bir iktidar formülüne ulaşabildikleri noktada, yani emekçi halkımız için sıkıntıların boğucu hale geldiği noktada, onların sıkıntıları bitmiş olacaktır.

Bunları emekçi yığınların bildiğini işadamlarımız bilmezler mi?

Kuşkusuz bilirler. Hayatın her alanında emekçilerle cebelleşen bizzat kendileridir. Ücretlerin dondurulmasını, fiyatların kendi kontrol alanları içinde kalmasını, taban fiyatlarının biraz daha düşük tutulup kendilerine biraz daha fazla kaynak aktarılmasını her ağızlarını açışta ve halkın yüzüne baka baka söyleyen kendileridir. Ve bu nedenle onların emekçilere doğrudan doğruya iletecekleri bir mesajları yoktur.

İşadamlarının ilânlara yüzbinler akıtmalarının ve emekçi yığınların politik yönelimlerini yüksek trajlı gazeteler yoluyla kuşatmaya çalışmalarının asıl amacı, bütün toplum kesimlerini, kendi seçtikleri bir alanda hesaplaşmaya çağırmak ve yaratacakları siyasal gerginlik ortamından, demokrasiyi arkada bırakacak iktidar formüllerini düze çıkartmaktır. Ve bu noktada kendilerini şanslı görmelerinin sebebi de, sosyal demokrat iktidarın uygulamalarından elde ettikleri avantajdır. Çünkü Ecevit Hükümeti demokratik tercihlere yönelemediği, gericiliği mevzilerinden sökmeyi ve tekellerin etki alanını daraltmayı başaramadığı için kaygan bir zemine oturmuştur. Hükümetin siyasal programının tek meselesi, tekellerin sorunlarının çözümü olduğu için artık tekellerin elinde, kendi sorunlarını dile getirmek ve bunun «çözüm yollarını» da göstermek hakkı vardır.

Tekelci işadamlarımıza bakılırsa halkımız «Kısa vadeli politik kaygıların hâlâ millî menfaatlerimizden üstün tutulduğunu görmenin hayal kırıklığı içindedir.» Ve «Hür teşebbüs»çülerimiz halkın bu dertlerine ortak olmak istemektedirler. Ya da halkımızı kendi dertlerine ortak istemektedirler ki, her ikisi de, içinde işadamlarımızın derdi olduktan sonra, aynı kapıya çıkmaktadır: Demokrasiye bel bağlamamak!

Hür teşebbüs, kendisini temel güç, kalkınmanın ve refaha kavuşmanın biricik güvencesi olarak görüyorsa, bunda herhangi bir yeniği aramamak gerekir. Çünku o, gerçekten de refah ve kalkınmış olmak anlamına geliyor. Bu rejimde refaha kavuşmamış, kalkınmamış ve özgür olmayan bir tek hür teşebbüs erbabı bulmak mümkün değildir. Buradan da anlamak mümkün ki, o refah, hürriyet ve kalkınma aşığıdır!

Öyledir ama halkımızın «tartışmasına» sunduğu mesajında kimi hedef gösterdiği açıkça belli değil, veya belli de, işadamlarımız «bir sürpriz» yapabilmek hesabına adını vermekten kaçınıyor.

Lakin fazla yorulmadan Ecevit Hükümeti'nin esas boy hedefi olarak seçildiğini anlamak mümkün. Onun yerine, seçim kaygısı olmayan, gerekirse böyle bir mekanizmayı işletmekten vazgeçebilecek bir hükümet öneriyor hür teşebbüs erbabımız ve böylece kendisinin de bir kısım hürriyetlerinin kısıtlanmasına, örneğin: kendisinin de oy verme hakkının kaldırılmasına, emekçi halkımız adına razı oluyor!

Tekelciler, kendilerinin pek dikkat etmedikleri küçük bir nüans'ın halkımızın dikkatlerinden kaçmadığını unutuyorlar. Geniş emekçi yığınlarının da hükümetten bazı talepleri vardır ve emekçi halkımız bu taleplerini hükümete karşı yürüttüğü sosyal muhalefetiyle dile getirmektedir. Lakin, gerek biçim ve gerekse taşıdığı amaçlar yönünden, işadamlarımızla halkımızın muhalefeti, birbirinden çok farklıdır. Ecevit hükümetine emek kanadından gelen her eleştiri, onun sağa kayan, tekelcileri gözeten ve demokratikleşmeyi savsaklayan tutumu yüzündendir. Halbuki işadamlarımızın hükümete karşı açtığı cihadın sebebi, hükümetin, emekçilerin karşısındaki konumunu daha da ileriye götürmekte gecikmedi, hâla daha, demokrasinin olduğu kadarıyla devam etmesinden yana olan eğilimleri bünyesinde taşımasıdır.

Görülmektedir ki, hükümet karşısında , tarihi tutumları itibarıyla da emekçilerin talepleriyle ve çıkarlarıyla, tekelcilerin önerdiği çözüm yolları uzlaşmıyor. Gerçi tekeller, mesajın esas muhataplarını mesajın dışında bıraktıkları için «adı» saklı kalan güçlerden bu «uzlaşmayı» sağlamasını istiyorlar ama, çabaları biraz abes kaçmaktadır ve tarihin çok gerilerde kalmış bir dönemine özenmekten ileriye gidememektedir. Eğer kendilerinin küçük bir beceriyle ilân sayfalarında «uzlaştırmayı başardıkları» zıt çıkarlar hayatın kendisinde uzlaştırılabilseydi, bunu sosyal demokrasiden ve dolayısıyla Ecevit Hükümetinden daha iyi yapacak bir siyasal formül bulunamazdı.

Bu nedenle tekellerin ağzında saklamaya çalıştıkları «bakla» değil kocaman bir kabak olsa gerektir, çünkü dilin altına sığmamaktadır. Bin bir özenle hazırlanan ilân metinlerinde bile esas amaç gizlenemiyor ve kendini açığa vuruyorsa, bu, tekellerin daha açık sözlü olmaları gerektiğine işaret eder.

Zaten onlar, Türkiye'nin siyasal yaşamını oraya getirmek için çaba gösteriyorlar. Her şeyi açıktan söyleyecekleri, böylesine dolambaçlı yollara sapmak zorunda kalmayacakları bir noktaya varmak istiyorlar. Üstelik bu özentilerini tahrik eden sebepler yakın tarihimizde fazlasıyla bulunuyor.

Ama bu özentiyi boşa çıkaracak deneylerin de aynı tarihte olması gerekmez mi? Örneğin: demokrasi güçleri ve başta işçi sınıfımız olmak üzere «sayın halkımız»ın tamamı DGM'lere karşı, her özentiye geçit vermeyeceğini göstermedi mi?

Göstermiş olmalı!

141-142 ve Demirel Anayasaya Aykırıdır

Hüseyin Hasançebi

İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi 142. maddenin 1 ve 3. fıkralarının Anayasaya aykırı olduğunu kabullendi ve bu «aykırılığın» ortadan kaldırılması için Anayasa Mahkemesine başvurdu. Demokrasi güçleri yıllardır bu yönde mücadele vermektedirler ve bu «aykırılığı» demokratik hayatımızdan kovmak için sonuca çok yakın noktalara kadar ulaşmışlardır. Ve her defasında gericilik, bu geri noktaya itildiğinde azgınlaşır, dizginlerinden boşanır, sınıf egemenliğinin en çirkin biçimlerini gündemine getirir olmuştur.

Aynı maddelerin Anayasaya «aykırı» olduğunu yıllardır Süleyman Demirel de savunmaktadır! Ancak o, herkesten farklı olarak «aykırılığın» giderilmesini, Anayasa'nın değiştirilmesinde ve 141., 142. maddelere uydurulmasında görmektedir. İnatlaşmanın, demokrasiden yana olanlarla gericilerin zıtlaşmasının en geniş boyutuna vardığı nokta da budur.

141 ve 142. maddeler sayesinde gericiliği, faşizmi ve tekel egemenliğinin bütün biçimlerini savunmak mümkün olsa bile, bugün bu maddelerin kendisini savunmak zorlaşmıştır. Bunun tersi de doğrudur ve 141 ve 142'nin savunduklarını savunmak zorlaştığı için bu maddeleri savunmak da zorlaşmıştır.

İstanbul sıkıyönetim mahkemesi ise, demokratizme yeşil ışık yakması muhtemel böylesi bir girişime çok «zamansız» tevessül etmiş olmalı ki, Demirel «fevkalâde üzülmüş»! Üzülmesi için de sebep var. Kendisi tam da alanlarda «kitlelerden», Anayasayı «düzleyerek» 141 ve 142'ye uyumlu hale getirmek için yetki istediği, «hür teşebbüs» erbabının ilanlar kuşanıp siyasal arenaya yeni taleplerle çıktığı bir sırada burjuvazinin «kuyusuna taş atacaklara» böylesi olanaklar sunmak hiç de hoş değil!

Ve Demirel bunun için tehdide başvurmaktan da perva duymuyor. Bu maddelerin kaldırılması halinde «kan dökül meye devam eder» diyerek, dökülen kanların faturasını da kendi adresine davet etmiş oluyor.

Ne ki, korkusuna rağmen burjuvazinin ve Demirel'in işi zor. Çünkü, bu maddelerin karşısında artık geniş yığınların tutumu net. Böyle olduğu için de, bu maddeleri kimseye savunduramıyorlar veya hiç kimse bu maddeleri himayesine almak istemiyor. En umutlu oldukları noktada bile, böylesi bir ilkel savunmayı üstlenecek «yargı»yı bulmakta zorluk çekiyorlar.

Demirel'in ve sözcülüğünü yaptığı kesimlerin az bulduğunu eğer kitleler fazla buluyorsa, demokrasinin burjuva ucunda yer tutanlara, kendi korkularını yaşamaktan başka ne düşer ki?

Bu maddeler sosyal demokrasiye de uzun yıllar «politika yapma» olanağı vermiştir. Ama onun, özendiği demokrasinin sırtında bir kambur gibi duran bu maddelerin kaldırılması doğrultusunda herhangi bir girişimi de olmamıştır. Bunda da haklıdır. Böylece siyasal canbazlığının bir yüzünü sürekli diri tutmayı ummuş ve hatta *kimilerini* bu yüzüne inandırmıştır da. 141 ve 142'nin kalkması, sosyal demokrasinin elinden bu oyuncağını alacak, bu yoldan umut dağıtması artık mümkün olmayacaktır.

Öte yandan Demirel'in kendisi de Anayasaya aykırıdır. 141 ve 142 kadar, bu maddelerin savunmasını yapan herkes Anayasaya aykırı olmak durumundadır.

Bu nedenle ve Anayasaya aykırı olduğu için, sadece 141 ve 142. maddeler değil, bu maddelere sığınarak demokrası düşmanlığı yapanların, kitlelere olan «aykırılığı» da kaldırılmalıdır!

Bu süreç İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesinin kararıyla başlamadı ve bununla da bitmeyecek.

TSİP: «DEMİREL KIŞKIRTMALARA HIZ VERDİ»

142. maddenin Anayasa Mahkemesine gönderilmesi kararına karşı çıkan Demirel, gerici kışkırtmalarına hız vermiş, sıkıyönetim mahkemelerini suçlamaya başlamıştır.

TSİP Genel Sekreteri Yalçın Yusufoğlu, bu konuda bir açıklama yaparak özetle şunları söyledi:

«İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesinin TCK'nun 142. maddesini Anayasa Mahkemesine götürmesi, başta Demirel ve ortakları olmak üzere tüm demokrasi düşmanlarını rahatsız etmiştir. Faşist Mussolini İtalyasından alınan yasa maddelerini «hürriyetçi demokrasi» demagojileri altında savunan Demirel, artık bazı sıkıyönetim mahkemelerinin bile bu maddelere karşı çıkmasını hazmedememiştir.

Öteden beri düşünce özgürlüğünün ve demokrasinin hasmı olarak bilinen ve Türkiye'deki faşist hareketе kol kanat gererek ayakta kalmaya çalışan Demirel, askeri mahkemenin olumlu bir kararı karşısında çileden çıkmış ve tahriklerini şiddetlendirmiştir.

Demirel'in Mussolini yasalarına sahip çıkmasıyla, Türkiye'deki Mussolini özenticilerine yaslanması arasında yakından bir ilişki vardır. Batıdaki demokrasilere bile tahammül edemeyen Demirel gayet iyi bilir ki, 142. maddenin yasaklandığı düşünceler hiç bir Avrupa ülkesinde yasak değildir. Türkiye bütün Avrupa'da ve tüm komşuları arasında bilimsel sosyalizme yasak koyan tek ülkedir. Demirel'in sahip çıktığı yasaklar, bugün ancak Şili, Arjantin, Endonezya gibi ülkelerde sürmektedir. Portekiz'de, İspanya'da, Yunanistan'da ve İran'da faşizm yıkıldıktan sonra sona eren benzeri yasakları Türkiye'de sürdürmek, Demirel ve Türkeş'lerin bugün en önemli amaçlarındandır. Demirel, artık siyasi kariyerini tümüyle, Franko'ların, Salazar'ların, Papadopulos'ların, Rıza Pehlevi'lerin mirası üzerine kurmuştur. Bunu her fırsatta kanıtlamak hevesindedir.»

UMUT 142'NİN UCUNDA MIDIR?

Ülkede en küçük bir demokratlaşma belirtisi gördüğünde, gericiliğin azgın demagoji ve saldırıları ortalığı kaplar. Emekçi kitleler için siyasal mücadele çoğu zaman 141 - 142 barikatlarına çarparak yol almaya çalışırken, önünde hiç bir yasal engel görmeyen veya olsa bile tanımayan gericilik, dizginlerinden boşalır durur. Demirel suç üstüne suç işlerken, işadamları ilanlar yoluyla siyasal formüller deneme hakkını kendilerinde görürler.

Ama gericiliğin demokratizme karşı direnci de son soluğunu vermek üzeredir. 141 ve 142. maddelerin Anayasa'ya aykırı olduğu, bir hukuksal tartışma olmaktan çıkmış, bir biçim ve tercih sorunu haline dönüşmüştür. Siyasal ortamın elverdiği ölçüde bu maddelere arka çıkanlar, bu dayanaksız «inatlarından» ötürü bile suç işlemektedirler!

İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi 142. maddenin 1. ve 3. fıkralarının —bu, iki maddenin de ölüm fermanı sayılır— Anayasaya aykırı olduğunu kabul ederek Anayasa Mahkemesinin konuyu yeniden ele alması için yüksek mahkemeye başvurma kararı aldı.

Bilindiği gibi aynı konuda Anayasa Mahkemesi geçenlerde bir karar vermiş ve İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesinin, Anayasaya aykırılık talebini, yüksek mahkemeye aktarma biçimini uygun görmemişti. Anayasa Mahkemesine göre, sıkıyönetim koşullarında bu maddelerin Anayasaya aykırı olduklarına dair iddiaları ancak sıkıyönetim mahkemeleri inceleyebilirdi.

Ve bugün bu doğrultudaki incelemesini yapan İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi, aykırılık iddiasını haklı bulmuştur. Bu, faşist devleti korumaya matuf ve bir türlü işverenlere karşı işlemeyen(!) maddelerin ölüm fermanı demektir. Gericilik bu maddeleri kimin himayesine devrederse etsin, onları koruyacak gönüllü bulunamaz.

Kuşkusuz Demirel'den başka. Süleyman Demirel, demokrasiye yeşil ışık yakan böylesi bir karara çok üzülmüş, hatta yadırgamış bile. Sanırız işadamları da yadırgamışlardır ve bunu da ilanlarına geçerler! Çünkü onlar, kendilerinin olan bir demokrasiden, yığınların olan bir demokrasiye doğru ortaya çıkan bütün gelişmeleri «yadırgarlar»!

Esas olan, bu maddelerin karşısında kitlelerin tutumudur. Artık baskı ve tahakkümün «yasal» biçimleriyle gericiliğin kendini koruması olanağı yoktur. Bunu bildikleri için ve halen 141 ve 142 kalkmadığı durumda bile, kendilerini yeni silahlarla donatmayı uygun görüyorlar. Daha koyu baskılar için daha elverişli araçlar peşinde koşuyorlar.

Ama onların yetmez olarak gördüğünü yığınlar fazla olarak görüyorsa Demirel'e, gericilere ve işadamlarına, kendi korkuları yaşamaktan başka ne düşer ki?

Onlar bu maddelere muhafız bulamamanın acısını yaşarken, demokrasi güçlerinin Anayasa Mahkemesinden beklediği, son adımı atması ve böylece, bu maddelerin işlemezliğini Demirel'e, gericiliğe ve bu yüzden uykusu kaçan faşist harekete, boynuna asacakları bir karar olarak sunmasıdır.

Kahraman Maraş Sanıkları Yargılanıyor

Sıkıyönetim ilanında çıkış noktası olarak seçilen ve kullanılan Kahramanmaraş olayları hakkında açılan dava, Adana sıkıyönetim komutanlığı askeri mahkemesinde başlamış bulunuyor.

Bu davanın herhangi bir sıkıyönetim davasından farkı, sadece sanık sayısının fazla olması değil. MHP'nin doğudaki kışkırtmaları ve alevi-sunni çatışması üzerine inşa etmeye çalıştığı tırmanışı, son yıllarda pek çok çatışmaya, öldürme ve yaralama olayına neden olmuştu. Malatya ve Sivas olayları aynı tür kışkırtmaların yol açtığı faşist yağma ve terörün örnekleridir.

Ancak Kahraman Maraş olayları Türkiye'de, siyasal gericiliğin tırmanışını sıkıyönetim uygulamasına dönüştürmek ve sıkıyönetimi bir geçiş dönemi olarak kullanıp faşist bir diktatörlüğe dek uzanmak isteyen mihrakların kimliği hakkında ipuçları taşımaktadır. Kahraman Maraş olayları bir organizasyonun sonucudur ve yakalanan sanıkların ilk ifadeleri bu konuda yakalanması gereken bir kısım halkalar vermiştir.

Üstelik bu davada «ayağa kalk»acak olanlara başka bir açıdan bakılacaktır. Ortada «aldatılmış komandolar» yerine, bir kitle katliamını başlatıp yönlendirecek kadar «usta» ve profesyonel faşistler vardır.

Kahraman Maraş olayları, taşıdığı siyasal boyutların genişliği nedeniyle ayrıca bazı «siyasi»leri de sahnenin ortasına çekmiştir. Katliamda yönlendirici veya saldırgan olarak rol alanların MHP milletvekillerinden bazılarıyla yakın bağları, tutanaklarda vardır. Hiçbir zorlamaya gerek olmaksızın sorgular, Kahramanmaraş mizanseninin **arka plandaki** kahramanlarına kadar uzanabilir.

Bu duruşmayı sıradan bir duruşma çerçevesinde tutmak ve geçiştirmek isteyen çabalar da dikkatten kaçmıyor. Demirel, dava tarihinin «açıklanması»nı bile hazmedemiyor, dikkatlerin bu nokta üzerinde toplanmasından gocunuyor. Onun «fevkalâde üzücü» bulduğu noktalar, esasında fevkalâde korktuğu noktalardır. Kanat gerdiği ve sürekli işbirliği içinde bulunduğu faşist hareketin bu katliamlarla doğrudan ilişkisinin kanıtlanması, gericiler cephesinde sarsıntı yaratabilir ki, bu aşamada, Demirel için bu hiç de iyi bir şey olmaz! «Bana sağcılar yaptı dedirtemezsiniz» dediği halde mahkeme salonunu sağcılar dolduracaktır.

Kahraman Maraş olaylarının davası, taşıdığı siyasal boyutlara uygun bir siyasal konu haline dönüşecektir ve dönüşmelidir. Çünkü, bu davanın siyasal niteliğinden gericilik korkuyor. Korkmaya devam etmelidir!

Türkiye'nin U-2'lerden Sonra Yakalandığı Tuzak

ABD ve NATO çevreleri, SALT-2 anlaşmasını odak alarak başlattıkları tartışmalarda Türkiye'ye özel bir konum ayırdılar ve Türkiye'yi, direnmesine kulak asmaksızın bu konuma oturtmaya çalışıyorlar. U-2'ler eliyle öne çıkan pazarlığın arkasında, Türkiye için, bölge barışı için çok daha tehlikeli bir planı Türkiye'ye uygulamakta zorluk çekmiyorlar.

ABD casusluk faaliyetlerinin U-2'lerden daha gelişkin araçlarla sürdürülen bir başka ağına Türkiye, Ecevit Hükümetinin ilk dönemlerinde yakalanmış ve casusluğun yeni adı olan «erken ikaz» sistemine evet diyerek, ambargo pazarlığında buna angaje olmuştu. AWACS sistemi adı verilen ve esasını, Kıbrıs'daki İngiliz üslerinden havalanacak Boeing 727 veya E-3A uçaklarına monte edilmiş gelişkin dinleme cihazları yoluyla, Türkiye üzerinde uçarak Sovyetler Birliği hakkında casusluk bilgileri toplamak gibi bir amacın oluşturduğu bu yeni planda Türkiye kendi üzerine düşeni sessizce ve «SALT-2'ye katkıda bulunmak» üzere kabullenmektedir.

Klasik casusluk faaliyetleri adına elde edilmiş üsleri ABD'nin, sadece kendi militarist amaçları için değil, başka yollardan ve farklı biçimlerde, bizatihi üs elde ettiği ulusun aleyhine de kullandığı, pek bilinmeyen bir husus değildir. Türkiye'de böylesi bir faaliyete izin vermekle sosyal demokrasi ABD'nin, ulusal çıkarlarımıza karşı ağır cürümler işleyebileceğini ve bunların faturasını kendisinin de ödemek zorunda kalacağını bilmek zorundadır.

Sosyal demokrat hükümetin, yakalandığı tekelci cazibeden kendi siyasal geleceğini elde etmek için emekçi sınıfların çıkarlarından koparıp militarizme aktardığı olanaklarla ulusal çıkarlarımızı tehlikeye, hem de çok ağır bir tehlikeye sürüklediği, «darboğaz» gürültüleri arasında gözardı edilmemesi ve ettirilmemesi gereken bir olaydır.

Ecevit'in Kurultay Başarısı Pirüs Zaferidir

Gazetemiz baskıdayken CHP 24. Kurultayı henüz bitmemiştir. Fakat Kurultay'ın ilk gününde Parti tüzük değişikliğinin gündeme alınması konusunda yapılan oylamanın genel merkez tarafından kazanılması, Kurultay sonuçlarını genel hatlarıyla belli etmişti.

CHP 24. Kurultayında biribiriyle başlıca dört grup mücadele etti. Fakat bunlar arasındaki görüş ayrılıklarının ilke farklılıkları ne olduğu ortaya konulamadı. Kurultay öncesinde tartışmaların tüzük üzerinde yoğunlaştırılması denilebilir ki, bu anlamda genel merkezcilerin işine yaradı.

Kurultaya muhalefet olarak katılan Ali Topuz ve Deniz Baykal gruplarının görüşlerinin ne olduğunu, genel merkezle aralarında ne gibi düşünce ve ilke farklılıkları bulunduğunu sanıyoruz ki, değil CHP dışındaki yurttaşlar, ya da CHP üyeleri, CHP Kurultay delegelerinin çoğu bile bilmemektedir.

Kurultay öncesinde elliye yakın parlamenterin içinde bulunduğu ve kendisine «sol-kanat» adı veren grubun ve bu gruba mensup parlamenterlerin, ya da CHP teşkilâtlarının, partide gerçekten sol kanadı oluşturduğu bilinmektedir. Bu kanat somut bir programa ve köşelendirilmiş ilkelere ya da görüşlere henüz sahip olmamakla birlikte, gerek siyasal demokrasi sorunlarında, gerekse önemli ekonomik konularda öteden beri, genellikle olumlu ve ileri bir tutum takınmaktadırlar. Fakat CHP'nin sol kanadının bu kurultayda etkili bir sol muhalefet yapamadığı, genel merkezin izlediği politikaların sınıfsal temelini ortaya koyamadığı, sol sosyal demokrasinin kristalleşmesini ve hedeflerinin somutlanmasını başaramadığı da açık bir gerçek.

Diğer iki grup ise, genellikle hoşnutsuzlar topluluğu olmaktan öteye gidemedi.

Ve genel merkez, bugüne değin izlediği onca olumsuzluklara rağmen, karşısında ilkeli ve güçlü bir muhalefet bloku bulamadığı için, belli uzlaşmalar ve uzlaştırmalar, ufak tefek denge ödünleri ile Kurultay'dan «zafer»le çıkmayı garantiledi.

Ama bu zaferin, bir «Pirüs Zaferi» olduğunu da özellikle vurgulamak gerek. İktidardaki CHP, bugün bir yamalı bohça gibidir. Parti içinde her kafadan bir ses çıkmaktadır. Böyle bir partide yönetimde kalmayı ve bir bir ince politika ile girift denge hesaplarıyla, ama en önemlisi görüşlerin ve bu görüşler etrafında kristalleşmiş grupların bulunmadığı, genellikle yüzeysel olarak sürdürülen didişmeler arasından sıyrılıp, Parti iktidarını korumak, Ecevit ve arkadaşlarının bir başarısı sayılmamalıdır. Özellikle bu parti şayet iktidarda bulunuyorsa ve emperyalizmin, yerli tekelci sermayenin, faşizmin ve gericiliğin Türkiye üzerindeki planlarına karşı koyamayıp, onlara boyun eğiyorsa, Parti içinde düşünsel mücadele kapılarını kapatıp, meseleyi kişisellikler ve bazı ilkesiz gruplaşmalara kaydırıyorsa bu partinin yönetimini kazanmak, iktidarda başarılı olmak için hiçbir avantaj sağlamaz.

Ecevit, karşısında güçlü ve ilkeli bir muhalefet bloku bulamadığı için, kendisine kayıtsız şartsız itaat edecek olan kişilerin çoğunluğunda bir yönetim oluşturmayı bir kez daha başarmıştır. Ama bu «başarı» ne Kurultay'ın, ne de CHP'nin başarı hanesindeki kocaman sıfır'ı gözlerden gizlemeye yetmemektedir.

Tersine, Kurultay sonrasında CHP içi kaynaşma artarak devam edecektir.

Sanayi Odaları Kongresi

Ticaret ve Sanayi Odaları Kongresi geçtiğimiz hafta içinde yapıldı. Tekelci sermayenin ve vurguncu ticaret erbabının hükümetin şahsında, sosyal demokrasiye ve topyekün demokrasi güçlerine karşı yoğun bir saldırıya giriştiği sıralarda yapıldı.

Kongrede farklı eğilimleri olan adaylar bulunması olağanken, son kongre bu türden «farklı» eğilimleri tek bir görüş etrafında toplamayı başardı. Süleyman Demirel'in tercihleri doğrultusunda ve tabii kendi talepleri etrafında tekelciler birleştiler, Mehmet Yazar'ı Oda Başkanlığına seçtiler.

Kongrede AP'nin gönderdiği mesaj coşkuyla alkışlanırken, CHP'nin mesajı yuhalarla karşılandı. Bu, sosyal demokrasinin, tekellere yaranma politikasıyla vardığı noktayı göstermesi bakımından ilginç bir örnek sayılmalıdır. 1974 yılında kurulan Ecevit Hükümetini ilk kutlayanlar, 1978 başında kurulan Ecevit Hükümetinin kurulmasını isteyen ve bu yönde yoğun «çaba» sarfeden yine aynı tekelciler olmuştur. Ve sosyal demokrasi, ekonomik ve siyasal tercihleri bakımından, tekelleri kıracak hiç bir tutum içinde olmadığı halde, bugün iş adamlarının topyekün afarozuna uğramaktan kurtulamamıştır.

Sosyal demokrasinin çözümsüzlüğü, tekelcilerin ileri taleplerine rahatlıkla evet diyememesinden, politikasını bir «denge»ye dayandırmak istemesindendir. Çünkü bugün tekeller, demokrasiye toptan son verilmesi ve baskıcı bir yönetimin kurulması eğilimlerini tahrik etmektedirler. Onlar bu kararlarında samimi ve azimlidirler! AP onların bu yönelimlerine uygun düştüğü için puan toplarken, sosyal demokrasi bu yönde biraz yavaş yürüdüğü için tekellerin hışmına uğramaktadır.

CHP'yi çok daha sağda bir noktada, demokrasi güçlerine karşı kazılmış olan tekelci sperlerine yatırdıkları zaman işadamları rahatlayacaklardır. Bu olmadıkça Ecevit Hükümetine karşı muhalefet, tam bir tekel cephesi şeklinde yürütülecektir. Kongre, iş adamlarının bu konuda tam bir «uyum» içinde olduğunu kanıtladı.

Anayasa Demirel'in Ayağına Dolanıyor

Kastamonu'nun Azdavay ilçesinde bir konuşma yapan AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, Anayasa'nın başlangıç kısmının değiştirilmesini istemiştir. Bu Anayasa oldum olası Demirel'e biraz ters gelir. Ancak bu kez tamamından çok başlangıç kısmına gözünü dikmiş.

Anayasanın başlangıç bölümü, siyasal iktidarları, halk yığınlarının iradesi karşısında etkisiz, hatta suçlu olduğu durumlarda da hesap verecek bir güç olarak görür. Bu öz, kısaca, geniş halk yığınları üzerinde baskı uygulamalarını, demokrasiye ters tutum ve davranışlar içinde olmayı engellemektedir.

Süleyman Demirel ise, özellikle bugünlerde, bütün avanesiyle ve özel olarak, demokratik haklara ve özgürlüklere karşı bir haçlı seferi hazırlığı içinde görünmektedir. Halkın iradesinin son kalıntılarını da ezerek yoluna devam etmek isteyen Demirel, kulağına kar suyu kaçmışçasına, bunun suç olduğunu öğrenmiş veya «bir yerlerden» hatırlamış. Çünkü halkın «direniş» diye bir hakkından söz ediliyor bu özde.

Uluslararası Dayanışma

Sovyet Teknolojisiyle İşbirliği

İthalat gelirlerinin tamamını petrol alımı için harcayan ve yine de yettiremeyen Türkiye'nin, uluslararası piyasada hızla artan fiyatlar karşısında daha da kötü duruma düşeceği görülmektedir. Emperyalist kampın ticari ilişkileri içinde Türkiye'nin ulusal ekonomisinde bir denge yaratma çabası boşunadır. Bu dengesizlik Türkiye aleyhine gittikçe büyüyecektir.

Bu nedenle Sovyetler Birliği Jeoloji Bakanı'nın Türkiye'yi ziyareti ve ziyarette ele alınan konular Türkiye için bu alanda yeni bir perspektif açabilir. Teknik işbirliği petrol araştırması ve üretimi alanında geliştirilirken, aynı konuda ticaret hacminin artırılmasına doğru da adımlar atılabilir. Bu yolda emperyalist tekellerin Türkiye ekonomisi üzerindeki denetimleri ve sabotajları da kırılabilir.

Ulusal ekonominin, altına girdiği ağır yüklerden ve emperyalist ticari ilişkilerin tahribatından kendini kurtarabilmesinin tek yolu, sosyalist sistemle ticari ilişkileri, bilimsel, teknik ve kültürel işbirliğini geliştirmektir.

Emperyalist kampta gelişen ülkeler aleyhine sürekli derinleşen bir eşitsizliğe karşılık, sosyalist ülkelerle ticari ilişkilerde günden güne gelişen adil bir temel sözkonusudur.

Bugüne kadarki tecrübe her yerde bunu doğruluyor.

Varşova Paktı Üyesi Ülkelerin Askeri Detant Önerisi

Varşova Paktı üyesi yedi sosyalist ülkenin (SSCB, Polonya, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan) Dışişleri Bakanları, Budapeşte'de bir-araya geldiler. 1975 yılında toplanan Helsinki Konferansının nihai belgesine imza koyan 35 ülke temsilcilerinin yeniden ve vakit geçirmeksizin toplanmasını önerdiler. SALT-2 anlaşmasının imzalanması için Brejnev ve Carter'in buluşmasına birkaç hafta kala yapılan bu öneri, özellikle önem taşıyor.

Yedi sosyalist ülke, şöyle bir programla görüşmeler başlanabileceğini açıkladılar:

— Sınırlara ve akarsulara yakın yerlerdeki kara, hava, deniz manevralarını ve askeri birliklerin yer değiştirmelerini karşılıklı haber vermek suretiyle karşılıklı güven sağlama;

— Avrupa'daki siyasi-askeri bloklara ve örgütlere yeni üye almama konusunda anlaşma;

— Askeri manevraları sınırlamada anlaşma;

— Akdeniz'de, genişletilmiş bir güven ortamı yaratma.

Bu asgari programı getiren Sosyalist ülkeler, Helsinki belgesini imzalayan diğer ülkelerin de başka öneriler getirmesini, bunların birlikte incelenmesini istiyorlar.

GÜVENLİK VE SİLAHSIZLANMA

Varşova Paktı ülkeleri Dışişleri Bakanlarının oluşturduğu komite, Avrupa güvenliği ve silahsızlanmayla ilgili diğer sorunları da inceledi.

Örneğin, 1978 Haziran'ında yapılan Viyana görüşmelerinde Avrupa'daki güçlerin azaltılması için bir anlaşma tasarısı sundukları halde, bunun hâlâ cevapsız kaldığını belirttiler. Buna karşılık, Atlantik Paktının silahlanma yarışını hızlandırdığını, Batı Avrupa'da orta güçte nükleer silahları yaygınlaştırmayı hedeflediğini ve nötron bombası programını da hızlandırdığını hatırlattılar.

Silahsızlanma konusunda ise, SALT görüşmeleri hakkındaki önerilerini tekrarladılar: Atom silahları fabrikalarının azaltılması, nükleer silahların yasaklanması, nükleer silahları olmayan ülkelere garanti verilmesi, çeşitli ülkelerdeki yabancı üslerin kaldırılması, Avrupa'da bir barış bölgesinin oluşturulması ve askeri blokların lağvedilmesi.

KIBRIS'TA GELİŞMELER

Selçuk Çalhan

Denktaş ve Kipriyanu'nun, BM Genel Sekreteri Waldheim'in gözetiminde görüşme masasına oturmaları iki toplumun barışçı çözümler doğrultusunda yeni adımlar atabileceklerini göstermesi bakımından olumlu bir adım olmuştur.

Kıbrıs'ta iki toplumun önderleri,978'in Şubat'ından bu yana karşılıklı sürtüşmelerden, uluslararası düzeyde kendi görüşlerini kabul ettirme gayretlerinden dolayı bir araya gelemediler. Her iki kesimin de sorunu dar çerçevede tutan politikalarına dayanan karşılıklı suçlamaları bir sonuç vermeyince ve BM'lerin de dayatmasıyla zorunlu olarak görüşmelere oturuldu. Waldheim'in gözetiminde yapılan doruk görüşme sinin sonucunda iki taraf, 10 maddelik bir belge üzerinde anlaştılar.

10 maddelik belgede dikkati çeken noktalar, 15 Haziran-dan itibaren başlıyacak görüşmelerin esasını, 1977 ilkelerinin ve BM kararlarının oluşturuyor olması, Kıbrıs'ın askerden arındırılmasını öngörmesdir. Kıbrıs'ın kısmen ya da tamamen başka ülkeye bağlanması, taksimi ya da ayrı iki devlete bölünmesine karşı adanın bağımsızlığını, bağlantısızlığını, toprak bütünlüğünü ve egemenliğini garanti altına almasıdır.

Anlaşma belgesinde, bu temel maddelerin yer alması, Kıbrıs sorununun barışçı bir çözüme kavuşması için ilk kez umut vermektedir.

Ancak Denktaş-Kipriyanu görüşmesi henüz bir başlangıçtır. Anlaşma sonucunda ileri kararların alınmasına rağmen, bu kararların ne kadarının gerçekleşeceği henüz belli değildir. Geçmişteki deneyimler umudun yanında karamsarlığı da getirmektedir. Örneğin, 1977 görüşmesinin ilkeleri her iki tarafın da dilinden düşmediği halde bir türlü uygulamaya sokulamamıştı.

Denktaş - Kipriyanu doruğunun sonuç belgesi, barıştan yana olan herkes tarafından olumlu ve sevindirici bulunmuş, bu yönde uluslararası bir tasvip görmüştür. Bunun yanında ABD ve Batılı ülkeler, görüşmenin sonuçları karşısında kesin bir görüş beyan etmekten kaçınmışlardır.

Fakat bilinen bir gerçek varsa o da, Kıbrıs'da bağımsızlığın bağlantısızlığın ve toprak bütünlüğünün korunmasının emperyalizmin işine gelmiyeceğidir. Çünkü ABD, NATO'yu onarma çabaları içinde en önemli yer olarak Ege ve Akdeniz'i görmektedir. Carter'in doruktan önce, görüşme konusunu alarak kendini arabulucu olarak önermesi de buna bağlıdır.

Görüşmelerin ilerlemesi ve BM kararları doğrultusunda yeni adımların atılmasında Türkiye'nin de rolünü unutmamak gerekir. Bilindiği gibi Türkiye'nin dış politikada bugünden yarına ne yapacağı «belirsizdir»! Bu nedenle şimdi, ABD'nin SALT II'nin «garantisi» için U - 2 casus uçaklarının Türkiye üzerinde uçması gerektiğini öne sürmesi, Türkiye'yi ortada bırakmıştır. Türkiye «yardım» şantajına boyun eğecek olursa, ABD'nin istemlerini kabul edecektir. Böyle bir gelişim, Türkiye'nin tutumu yüzünden Kıbrısa da yansıyacaktır. Bu, Kıbrıs'da Amerikan planının gerçekleşme şansını fazlalaştıracak ve adada yeniden, emperyalist oyunlara kapı aralayacaktır.

BREJNEV - TİTO GÖRÜŞMESİ

Sovyet-Yugoslav Dostluğu Güçleniyor

Yugoslav Devlet Başkanı J. Broz Tito'nun geçen hafta Sovyetler Birliği'ne yaptığı resmi ziyaret, tam bir dostluk, anlayış ve işbirliği havasında geçti. Yugoslav Dışişleri Bakanı Dolanc ve SSCB Dışişleri Bakanı Gromiko'nun da katıldığı resmi görüşmelerde, bağımsızlığa ve karar özerkliğine karşılıklı saygı içinde, iki ülkenin ve komünist partilerinin işbirliğini geliştirmeleri ortak arzusu önemle belirtildi.

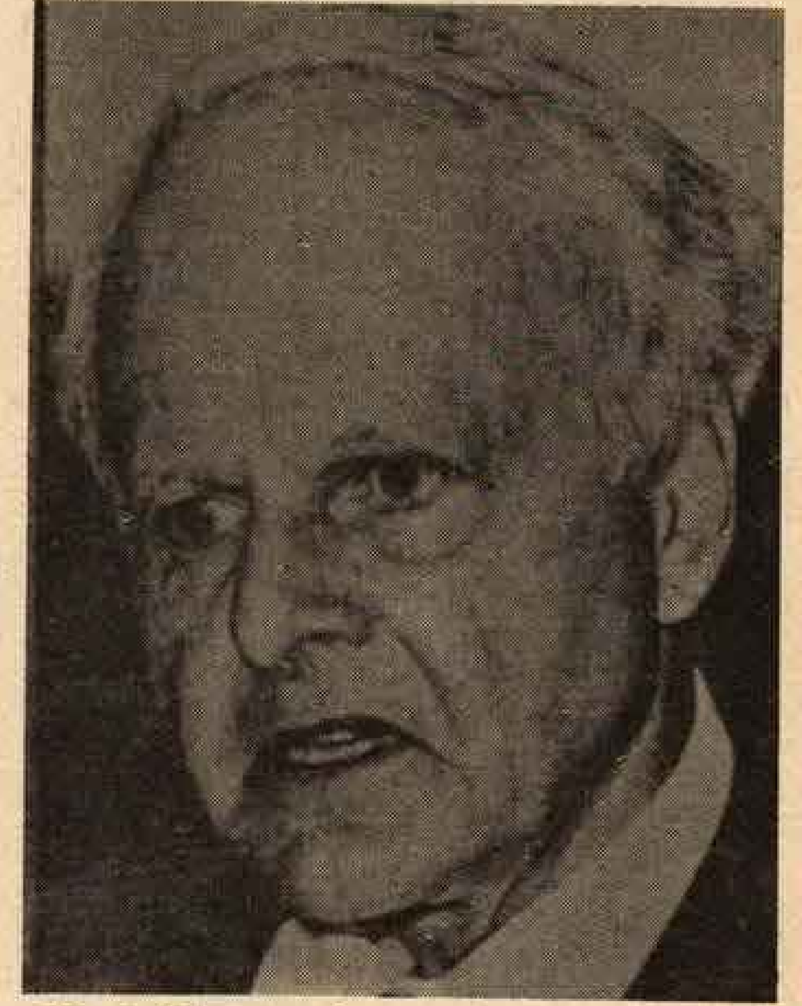
Sovyet Devlet Başkanı, Kremlin'de verdiği demeçte, Yugoslavya'nın SSCB'ne karşı olmasını temenni edenlere de değinerek bunu boşuna beklemelerini, iki ülke arasındaki dostluğun Avrupa'da ve dünyada barış ve ilerlemenin etkin bir unsuru olduğunu söyledi. İlişkilerinin her türlü belirsizlikten uzak, açık, kısıntısız ve eşitlik ilkeleri içinde sürmesini istediklerini vurguladı.

Tito da konuşmasında, Stratejik Silahların Sınırlandırılması Anlaşması üzerinde durarak, silahsızlanmayla ilgili gerçekçi önlemlerin alınmasını ısrarla istedi. Uluslararası durumun, pek çok sorun ve çözülmemiş bir çok bunalım dolayısıyle endişe uyandırdığı bugünlerde, bu konunun daha da önem kazandığına işaret etti.

Yugoslavya ile SSCB arasında bazı ayrılıkların varolduğuna da değinen Tito, «Görüş açılarımızda ve politikalarımızda bazı farklılıklar olduğunu, bunların sosyalizmi inşa için seçtiğimiz yollardaki farktan ve ülkelerimizin uluslararası plandaki farklılığından ileri geldiğini, yine tam bir karşılıklı saygı ortamında gözönünde bulundurmalıyız ve bulunduruyoruz» dedi.

Sovyet ve Yugoslav yöneticileri, Detantı güçlendirmek ve evrensel bir nitelik kazanmasını sağlamak için çeşitli girişimleri tartıştılar; iki ülke arasındaki işbirliğini ve alışverişi geliştirmeye karar verdiler. İki ülke arasındaki ticaret, 1967 yılına oranla %10 artarak geçtiğimiz yıl 3 milyar dolara ulaşmıştı. 1981 - 1985 dönemini kapsayan beş yıllık yeni anlaşma ise 17 - 18 milyar dolarlık toplam ticaret hacmini öngörüyor.

F. Almanya'da Eski Bir Nazi Cumhurbaşkanı Seçildi

Karl Karstens

Görev süresi biten F. Almanya Cumhurbaşkanı Valter Scheel'in yerine Alman Meclisi Dr. Karl Karstens'i cumhurbaşkanlığına seçti. Hıristiyan Demokratların adayı olan Karstents, Sosyal-Demokratların adayına önemli bir üstünlük sağlayarak seçildi.

Sonucun dikkate değer yanı, Karstens'in geçmişte Nazi partisine üye olduğunun bilinmesine ve bu doğrultuda seçimlerden önce kamuoyunda geniş tartışmalar yapılmış olmasına rağmen seçilebilmiş olmasıdır. Ancak dikkate değer olan bu sonuç şaşırtıcı değildir. Çünkü, bu sonuç F. Alman tekelci burjuvazisinin politik tercihleriyle tam bir uyum içindedir. Tekellerin tercihleri Alman Sosyal Demokratlarının izledikleri politika ile de çelişmiyor. Bu sonuç, tekeller eliyle beslenip büyütülen neo-faşist hareketlere karşı da verilmiş bir pirim olarak değerlendirilmelidir.

Bir eski Nazi'nin cumhurbaşkanlığına seçilmesi tekellerin politikasıyla çelişmiyor. Çünkü, Alman tekellerinin gerici politikası özellikle son dönemde Sovyetler Birliği'ne karşı geliştirilmek istenen düşmanlık çizgisinde nazilerle çakışıyor. Almanya'da tekellerin silahsızlanma sorununa bakışı da Avrupa halklarının güvenliği bakımından ciddi bir tehdit olarak kendini gösteriyor.

F. Almanya'da, sosyal-demokratlar ve Hıristiyan demokratlar, SALT-2 anlaşmasını çıkmaza sokmak için tam bir işbirliği halindeler. Avrupa'daki silahsızlanmayı kendi kârları açısından olumsuz bir gelişme olarak gören F. Alman tekellerinin, «F. Almanya'nın güvenliği tehlikeye düşebilir» kılıfı altında detanta karşı tutum almaları, gerici eğilimleri güçlendiren, siyasal planda gericiliğin şansını artıran olgulardır.

Bu politikayı en ileri düzeyde yürütecek olan bir Nazi eskisinin cumhurbaşkanı seçilmesinde sakınca görmeyen F. Alman meclisleri Alman halkının ve topyekün Avrupa halklarının çıkarlarıyla da sorumsuz bir kumar oynamaktadırlar.

Karstens'in «şansı» seçilmesi ise, «şanssızlığı», geri döndürülemez bir aşamaya varmış olan yumuşama sürecine karşı seçilmiş olmasıdır.

Emperyalizmin Ortadoğu'daki Yeni Girişimleri

Emperyalizm, siyonizmi de yanına alarak Ortadoğu'da yeni oyunlar tezgahlamak için çabalıyor. Son zamanlarda, Amerikan «New York Times» gazetesi, İsrail ve bazı gerici Arap ülkelerinin girmesiyle NATO'ya bağlı bir METO blokunun kurulmasının propogandasını yapıyor. Ortadoğu'da Emperyalist bir askeri blokunun kurulmasının öncülüğünü siyonizm gönüllü olarak yükleniyor. Siyonizm, emperyalizmin bölgedeki en yakın işbirlikçisi olarak emperyalizmin saldırı, yayılma ve askeri işlerini yerine getiriyor. Meto blokunun propagandasının yapıldığı Amerikan gazetesi «Ortadoğu'nun, siyonizm anlayışının gerçekleştirilme poligonu olduğunu» belirterek siyonizmin niyetlerini açığa vuruyor.

Camp-David doruğundan sonra emperyalizm bütün gücünü bu anlaşma çevresinde, diğer gerici Arap ülkelerini de toplayacak bir askeri blokun oluşturulmasına vermiştir. Ancak, Camp David doruğundan sonra karşısına «red cephesinin» çıkmasıyla emperyalizm bu amacını daha ileri bir tarihe ertelemiştir. ABD'nin gerici Arap ülkelerini safına çekmek için yeni girişimlerde bulunması sözkonusudur. Çünkü, Suudi Arabistan, Arap Emirlikleri gibi ülkelerin nereye kadar tutarlı davranacaklarını kestirmek zordur. Keza, Suudi Arabistan yakın bir gelecekte Mısır'la ilişkilerini tekrar gözden geçireceğini açıklamıştır.

Ortadoğu'da kalıcı ve adil bir barışın sağlanması için verilen mücadelede siyonizmin maskesinin indirilmesi de büyük önem taşımaktadır.

kısa..kısa..kısa

NATO KOMUTANI SALTA KARŞI

NATO Kuvvetleri Başkomutanı general Alexander Haig, Stratejik silahların sınırlandırılması için SALT-2 anlaşmasının, Batının savunmasına zarar vereceğini ilan etti. Önümüzdeki ay NATO'daki görevinden ayrılarak Amerika'ya dönecek olan Haig, anlaşmanın Senato'da onaylanmaması için kampanyaya girişmeye niyetli. Bu da SALT-2'ye karşı olan senatörlerin güçlenmesini sağlayacak.

ABD Dışişleri Bakanı Cyrus Vance ise, anlaşmanın bugünkü biçimiyle (üzerinde altı aydır çalışılmış olan) Senatoda onaylanması halinde, SSCB ile yeniden görüşmelere oturmanın mümkün olmayacağı görüşünde.

SAN SALVADOR

Bir süredir ülkedeki Fransız ve Venezüellalı diplomatları rehin tutan «Devrimci Halk Bloku» örgütü, San Salvador Katedrali işgalini de sürdürüyor. Orta Amerika'nın en küçük ülkesi olmasına rağmen kahve, pamuk, şeker yönünden zengin olan San Salvador'da halen sadece 20 aile, ekilebilir toprakların üçte ikisini elinde bulunduruyor. Köylülerin asgari ücreti günde 3 dolar. İşsizlik oranı %40'a ulaşmış durumda. «Devrimci Halk Bloku», sendikalardan, çeşitli öğrenci örgütlerinden ve tarım emekçileri kuruluşlarından gelen 25.000 militana sahip.

FİDEL CASTRO'NUN ZİYARETİ

Fidel Castro Meksika'ya yaptığı dostluk ziyaretinde Devlet Başkanı Lopez Portillo ile görüştü.

İki ülkenin ilişkilerini güçlendirmek, işbirliğini geliştirmek, üçüncü dünya ülkeleri halklarının çıkarlarına uygun uluslararası yeni ekonomik düzen için harekete geçmek, tüm dünya halkları arasında barış ve anlayış ortamının yaratılmasına çalışmak üzere bir arada olduklarını açıklayan her iki Başkan, halkın sevgi gösterileriyle selamlandılar.

İran'da Gerici Kışkırtmalar

İran'da Genel Kurmay Başkanı Garani'den sonra, İran devriminin gerçekleşmesinde önemli etkinliği olan ve İran Devrim Komitesi üyesi olan Ayetullah Mutahari, «forkan» adı verilen bir karşı devrimci örgüt tarafından düzenlenen suikast sonunda öldürüldü.

Bu olayların ardından din adamlarından Rafsancari, Mutahari'nin Kum kentinde düzenlenen cenaze töreninde yaptığı konuşmada, Şaha ve emperyalizme karşı mücadele veren güçlere, komünistlere ve özellikle Sovyetler Birliği'ne ağır bir dille saldırarak, siyasi cinayetleri marksist örgütlerin işlediğini belirtti.

Humeyni ise, aynı törende yaptığı konuşmasında terörist eylemlerin sağcıların işi olduğunu ve suçu başka çevrelere atma denemelerinin tümüyle provokasyon olduğunu söylemiştir.

Genç İran Cumhuriyetine karşı gerici saldırılar yoğunlaşırken, bazı din adamlarının da kışkırtıcılık yapmasıyla, sağcı teröristlerin etnik grup ların yaşadıkları bölgelerde silahlı çatışma kışkırtıcılıklarına, ülkenin ekonomik yapısını bozma yoluyla istikrarsızlık yaratarak, güvensizlik ortamı yaratma çabalarına yardımcı olunmaktadır.

Ancak, karşı devrimcilerin kışkırtıcılıkları ve siyasi cinayetleri İran devrimini çökeltemeyecektir. Çünkü, devrimin gerçek sahipleri ilerici ve devrimci güçler, gerici provokasyonların karşısına dikilmektedir. Mutahari'nin öldürülmesini protesto etmek için yüzbinlerce kişinin gösterilerde bulunması bunun kanıtıdır.

İran'da kışkırtıcılara olanak sağlayan, yeni İran yönetiminin çelişkili davranışlar içinde bulunması ve devrimin oturtulması yönündeki gayretlerinin yetersizliğidir.

İran Komünist Partisi (TUDEH) Birinci Sekreteri Kiyanuri yaptığı açıklamada, bu çelişkileri dile getirmiştir. Kiyanuri, hükümetin, ABD ile olan ilişkilerinde yavaş davrandığını ve sayısı bini aşan yeni sömürgeci, askeri ikili anlaşmaları hâlâ kaldırmadığını, millileştirmeler konusunda geç kalındığını ve köylülere toprak dağıtımının geciktirildiğini belirtmiştir.

İran'da çelişkileri aşmanın, kışkırtmaları boşa çıkarmanın tek yolu, tüm ulusal güçleri içine alan ve ortak bir program dahilinde hareket eden bir yönetimin oluşturulmasından geçmektedir.

Denktaş-Kipriyanu Görüşmesi Anlaşmayla Sonuçlandı

1977 Şubatında, Denktaş - Makarios buluşmasından yirmiyedi ay sonra Denktaş-Kipriyanu görüşmesi gerçekleşerek olumlu bir şekilde sona erdi.

18 ve 19 Mayıs günlerinde BM Genel Sekreteri Waldheim'in gözetiminde görüşmeye başlayan Denktaş ve Kipriyanu, 10 madde üzerinde anlaştılar.

Kıbrıs'da iki toplum arasında görüşmelerin başlaması ve olumlu bir şekilde sonuçlanması, karamsarlığın yerine yeni umutlar geliştirebilir.

Ancak, yeni ve barışçı adımların atılabilmesi, 10 maddelik belgenin hayata geçirilmesiyle mümkün olacaktır. Belgenin gerçekleşmesinin önünde birçok güçlükler vardır. Farklı ve etkilerden kaynaklanan farklı yorumlar, alınan kararların uygulanmasını zorlaştırabilir.

Denktaş - Kipriyanu arasında imzalanan belgenin en açık maddelerini birinci ve sonuncu maddeler oluşturuyor. Bu maddeler, 15 Haziranda görüşmelerin tekrar başlatılmasını öngörüyor. Kuşkusuz bu maddeler bile, Kıbrıs sorununun çözümünde bir başka faktör olarak toplumlararası görüşmelerin devamı konusunda güvence veriyor.

Belgenin ikinci maddesinde, görüşmelerin esasının Makarios - Denktaş arasında varılan ilkeler anlaşması ve Kıbrıs'ın esas sorunu, meselesi olan BM kararlarının oluşturacağı belirtilmektedir. Belgenin bu maddesine taraflar değişik yorumlar getirmektedir. Türk tarafı, BM kararlarından olan «Türk kuvvetlerinin geri çekilmesi ve göçmenlerin evlerine dönmelerini» reddetmekteydi. Rum tarafı ise, dört ilkenin BM kararlarının ışığında uygulanmasını istemekteydi. Bundan sonraki görüşmelerde Türk tarafının kabullenmekten kaçındığı BM kararları konusunda Rumların haklı diretmesi pürüzler çıkartabilecektir.

Diğer önemli bir madde, «Maraş sorunu» olarak adlandırılan beşinci maddedir. Bu maddede Maraş'ın durumunun, Toprak sorunu ve Anayasal konuların görüşülmesiyle birlikte ele alınacağı ve bir anlaşma sağlanırsa esas anlaşmadan önce BM himayesinde Maraş'ın yeniden yerleşime açılmasına öncelik verileceğidir. Maraş sorununun Toprak ve Anayasa konularıyla birlikte ele alınıp müzakere edilmesi, bu maddenin ertelenceğini göstermektedir. Rum tarafı müzakereden hemen sonra Maraş'ın yerleşime açılmasını isterken, Türk tarafı Maraş'ın ayrı bir anlaşma konusu olmasını istemektedir. Maddeye göre Maraş yerleşime açılmıyor ve sorun olmaya devam ediyor.

Belgede yer alan yedinci maddeye göre, «Kıbrıs'ın askerden arındırılması konusu da ilerdeki görüşmelerde ele alınacaktır. Bu, her iki tarafın birbirinden farklı olan düşüncelerinin net olarak açığa çıktığı maddedir. BM kararları Türk kuvvetlerinin adadan hemen çekilmesini öngörmektedir. Rum tarafı da BM'in bu kararını tamamen desteklemektedir. Türk tarafı ise, Türk kuvvetlerinin derhal çekilmesine karşı çıkarak, bunun ancak «bir çözüm» bulunduğunda gerçekleşeceğini ileri sürmektedir. Doruk görüşmesinde bu konuda anlaşmaya varılamadığı belli olmaktadır. Belgenin bu konuya ilişkin maddesi henüz somut değildir.

Belgenin en önemli maddesi sekizinci maddedir. Bu maddeye göre, Kıbrıs'ın bağımsızlığı, bağlantısızlığı, toprak bütünlüğü ve egemenliğinin garanti altına alınmasıdır. Bu madde Türk tarafının «bağımsızlık» ilan etmesine, karşı bir güvence sayılabilir.

Esas olan, bu aşamadan sonra, görüşmeler yoluyla iki toplum arasındaki sorunların çözülebileceğine ve bu sınırlı çözümlerin, sorunun uluslararası boyutlarda çözümüne yardımcı olacağına dair eğilimlerin giderek güçleşmesidir.

İMZALANAN ORTAK BELGE

1 — Toplumlararası görüşmelerin 15 Haziran 1979'da başlaması kararlaştırılmıştır.

2 — Görüşmelerin esasını 12 Şubat 1977'de Makarios ile Denktaş arasında varılan ilkeler anlaşması ve Kıbrıs'ın esas sorunu ile ilgili BM kararları oluşturacaktır.

3 — Cumhuriyetin tüm vatandaşlarına insan hakları ve esas özgürlükler uygulanacaktır.

4 — Görüşmeler toprak ve anayasal konuları kapsayacaktır.

5 — Toprak ve anayasal konuların görüşülmesine başlanmasıyla Maraş'ın durumu da müzakere edilecek ve Maraş konusunda bir anlaşma sağlanırsa esas anlaşmadan önce BM himayesinde Maraş'ın yeniden yerleşime açılmasına öncelik verilecektir.

6 — Taraflar görüşmelerin sonucunu olumsuz yönde etkileyecek hareketlerden kaçınma konusunda mutabık kalmışlardır. Taraflar iyi anlayış, güven ve normal şartlara dönüşü sağlamak için her iki tarafın alacağı pratik tedbirlere uymayı kararlaştırmışlardır.

7 — Kıbrıs'ın askerden arındırılması konusu da görüşmelerde ele alınacaktır.

8— Kıbrıs'ın kısmen veya tamamen başka bir ülkeye bağlanması, taksimi veya ayrı bir devlet halinde oluşmasına karşı bağımsızlığı, bağlantısızlığı, toprak bütünlüğü ve egemenliği garanti altına alınacaktır.

9 — Toplumlararası görüşmeler sürekli olacak ve herhagi bir gecikmeye mahal verilmeyecektir.

10 — Toplumlararası görüşmeler Lefkosada yapılacaktır.

TÜRKİYE SOSYALİST İ

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi 16 Haziran 1974 yılında kuruldu. Böylece TSİP, Türkiye'nin siyasal yaşamında beş yılını tamamlamış oluyor. Zaman kesiti açısından bakıldığında bir «gençliği» ifade eden bu beş yıl, emekçi sınıf güçlerimizin demokratik ve siyasal mücadelesi açısından bakıldığında bir olgunluğu anlatır. TSİP, mücadele tarihinin bu beş yılı boyunca, tespit ettiği hedefler ve bu hedefler için mücadelenin örgütlenmesi bakımından, geniş emekçi yığınların özlemlerinin siyasal örgütlenme plânında dile gelişi olmuştur.

TSİP ÖRGÜTLENME İHTİYACININ SONUCUDUR

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi her şeyden önce işçi sınıfımızın siyasal örgütlenme ihtiyacına bir cevap olarak doğmuştur. İşçi sınıfımız, 60 yılı aşkın mücadelesi boyunca Türkiye'de kalıcı bir örgütlenmeyi başaramamış, kendi siyasal birliğinin tarihi mirasını koruyamamıştır. Bu, 1974 yılı ortalarında işçi sınıfımızın siyasal mücadelesinde derin bir boşluk anlamına gelmektedir.

İşte Türkiye Sosyalist İşçi Partisi bu boşluğu doldurmanın ihtiyacı olarak vardır. Gerek, emekçi sınıf güçleri için güvenilir bir rehberliği ifade eden programıyla, gerekse sağlam ideolojisiyle, TSİP'in 5 yılda emekçi sınıfların yaşamında oynadığı rol, değişik açılardan ele alınıp değerlendirilmelidir. Bu, sadece TSİP'in mücadele tarihini değerlendirmek için değil, sosyalistlerin geleceğe ilişkin görevlerinin kapsam ve niteliğinin belirlenmesi açısından da zorunludur.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin, işçi sınıfı açısından siyasal örgütlenme ihtiyacına cevap verip vermediği ile birlikte, bu ihtiyacın kendi cevabını «tam» olarak nerede bulabileceğinin de doğru olarak belirlenmesi gerekmektedir. Böyle yapıldığı oranda, hem TSİP'in açıklaması yapılmış olacak, hem de TSİP'in yaptığı açıklamanın sosyalist güçlere yüklediği görevlerin önemi ve niteliği anlaşılmış olacaktır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, kendisinin bir kaçınılmaz ihtiyaç olduğunu tespit edip bu zeminde doğarken, aynı zamanda kendisinin alması gereken şeklin esaslarını da vermiştir. Sınıf mücadelesini 1974 yılını takibeden koşullarda yönlendirebilmek için, o mücadelenin gereklerine uygun bir siyasal örgütlenme olmak gerekir. Kitlelerin tarihsel eylemi, birliği zorunlu kılıyor ve birlik eğilimleri birlik politikasında cevabını buluyorsa sosyalist siyasal örgütlenme kendisini aynı zamanda birliğin öncüsü olarak da somutlamak zorundadır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisine gelinceye kadar Türkiye'de işçi sınıfının pek çok siyasal örgütlenme deneyimi vardır. Ancak bu örgütlenme, tarihi bütünlüğünü ve sürekliliğini gösterememektedir. «Parti» imajı işçi sınıfının mücadele yaşamında, onu tarihsel konumuna oturtacak bir ağırlıkta somutlanmamıştır. Bu nedenle işçi sınıfının siyasal mücadele tarihi, 1974'ün koşullarını üreten yönüyle de değerlendirilmelidir.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin, kitlelerdeki örgütlenme ihtiyacının bir ürünü olduğunu, bu Partinin örgütlenme çalışmalarının çizdiği grafikte görmek mümkündür.

TSİP, sosyalist örgütlenmenin ve partizan mücadelenin, geleneğimizde olmayan boyutunu öne çıkarıp geliştirmeyi, örgütlenme çalışmalarında dikkatle gözetmiş ve korumuştur. Kitleler üzerinde politik etkinlik kurmak bir şeydir ama bu etkinin kalıcı örgütlenmelere dönüşemediği zaman sürekli olmayacağı, 1960 sonrasındaki örgütlenme deneylerinden görülmüştür. TSİP bu nedenle örgütlenmesini sağlam temellere oturtmayı siyasal çalışmasının esas unsurlarından biri olarak gerçekleştirmiştir.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin bugün Türkiye'ye yayılmış 48 il örgütü ve 160'ı aşkın ilçe örgütü bulunmaktadır. Tek bir politikanın aynı anda ve bütün etki alanlarında hayata geçirilmesinin ileri bir örneğini teşkil eden bu örgütlenme ağı, kadro çalışmalarının tamamlandığı iller de hesaba katılırsa, önümüzdeki iki ay içinde 57 il örgütüne yükselmiş olacaktır.

TSİP örgütleri Parti'nin politikalarının uygulayıcı kolları olduğu kadar, bu politikaların yerel plandaki yaratıcıları durumundadırlar da. Partinin tespit ettiği ilkeleri örgüt alanlarında hayata geçirmek için TSİP örgütlerinin gösterdiği çabaları, TSİP ilişkisi içindeki diğer siyasal örgütlenmelerin de gözlediği açıktır. Örneğin: Birliğin bütün biçimlerini birer tespit olmaktan hareket olmaya doğru geliştirme çabalarına, Parti örgütleri büyük önem vermişlerdir. TSİP'in bu politikasını, sendikalardan meslek örgütlerine ve demokratik kuruluşlara kadar her alanda görmek mümkün olmuştur.

TSİP SOSYALİST BİRLİK İHTİYACININ SONUCUDUR

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, 1974'ün siyasal koşullarında, hem emekçi kitlelerin birlik ihtiyacının, hem de sosyalist güçlerin birlik ihtiyacının bir sonucu olarak doğmuştur.

Ne ki, kitlelerin birlik eğilimlerinin bir ürünü olarak doğmak yetmez. Bu birliğin somutlanması mücadelesinin öncüsü olmak gerekir. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin beş yıl boyunca dile getirdiği bu gerçeklik, önce kitlelerin bilincinde açığa çıkmış ve somut bir talebe dönüşmüştür, daha sonra ve buna bağlı olarak, gerçeğe karşı çıkan «dirençleri», kendi karşıtına dönüştürmeye, yani, birliğin önemini tanımaya zorlamıştır.

Kuşkusuz TSİP'in bu politikası işlevini tamamlamış değildir ve önümüzdeki dönemde de önemini ve geçerliliğini, artan oranda koruyacaktır. Çünkü, bu konuda mutlaka aşılması gereken yanılgılar da vardır. Kendisini birliğin öncüsü olarak örgütleyen TSİP'in, pratiği de bu doğrultuda örgütlemesi, kitlelerin tarihsel eyleminin cazibe merkezini siyasal örgütlenme düzeyinde somutlaması gerekir ve bu görev önümüzde durmaktadır.

Yanılgıların aşılması bir dilekten öte, zorunluluk olarak görülmelidir. «Olan'a, olabilecek olanın en iyisi» diye bakan ve işçi sınıfının siyasal örgütlenmesinin «tekliğini», «sürekliliğini» ve «bütünlüğünü» bu dar bakış açısından kendi örgütsel varlığına hapseden sosyalist örgütlenmeler, bu yanılgıların kısırlığını yaşamaya inat ettikçe, sınıf mücadelesinin dinamiklerini en verimli biçimde savaş alanına çekmek zor olacaktır.

TSİP İDEOLOJİK BAĞIMSIZLIK İHTİYACININ ÜRÜNÜDÜR

İşçi sınıfının mücadele tarihinin sürekliliği ve bütünlüğü, diyalektik bir süreçtir ve bu sürecin sonuçlarını tek yönlü açıklamalarla tanımlamak mümkün değildir. Eğer işçi sınıfının siyasi mücadele tarihi, toplumsal tarih içinde kendisini kalın bir hat olarak somutlayamamışsa bunu sadece burjuvazinin fiili terörüne bağlamak yanlış sonuçlara götürebilir. Hiç bir zaman işçi sınıfının siyasal örgütlenmesine karşı «hoşgörülü» olmamış olan burjuvazinin baskı ve terörünün dozu, sosyalist hareketin *kendi yasallığını* ortadan kaldıramaz. Eğer kaldırabiliyorsa bu, işçi sınıfının kendi ideolojisini bağımsız olarak örgütlemeyi başaramadığını, burjuva ideolojisinin etki alanından kurtulamadığını gösterir. İşçi sınıfının tarihte bıraktığı veya bırakacağı izin derinliği, onun kendi ideolojisini bağımsız olarak örgütleme gücüyle doğru orantılıdır.

Türkiye'de 1974'e gelinceye kadar, işçi sınıfının sınıf biliminin siyasal örgütlenme düzeyinde bağımsızlığını korumasından söz etmek mümkün olmamıştır. Bu alanda yeni ve kendini gözden geçirmiş bir adım atılması gerekiyordu ve TSİP adımı, işçi sınıfının kendi ideolojisini bağımsız olarak örgütleme ihtiyacının adımı olarak atılmıştır.

Bu, işçi sınıfının ideolojisinin, «sulandırılmış» şeklinin burjuva sınıf ideolojisiyle iç içe geçtiği dönemlerin, geçmişten ayıklanıp eleştirilmesini gerektirdiği için, TSİP kuruldu günden itibaren işçi sınıfı ideolojisini ortodoksça savunmayı vazgeçilmez görev saydı. Sapıklığa ve yanlışlara terkedilmiş bu alanı «temizlemek» yönünde süregelen vurdumduymazlığın aşılması, işçi sınıfının bağımsız örgütlenmesine olanak hazırlayabilirdi. Ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin ideolojik çalışmaları sayesinde kendi işlevinin farkına varan sosyalist siyasal örgütlenmeler, doğru ideolojik eksen etrafında bazı yönelimlerini açığa vurmakta gecikmediler. Örneğin milliyetçi motiflere bulaşmış geçmişinden kurtulmak yönündeki çabalar veya maoculuğa karşı mücadelede yan gelip yatmanın yerine geçen onaylayıcı tutumlar, sosyalist hareketimizde, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin kazandırdığı ivme sayesinde gerçekleşen sonuçlardan sayılmalıdır.

TSİP MÜCADELE İHTİYACININ ÜRÜNÜDÜR

12 Mart faşizmi emekçi halk hareketinin bütün biçimlerine karşı ağır bir baskı, terör ve yoketme hareketi oldu. Ne ki, dengenin emekçi sınıf güçlerinden yana değişmesi önlenemedi. 1973 seçimlerinin sonuçları, genel

[İ]ŞÇİ PARTİSİNİN 5 YILI

demokratik hareket için daha elverişli koşullar anlamına geliyordu.

İşçi sınıfının, bu elverişli koşulları, kendi siyasal örgütlenmesi yönünde ve geçmişin yanılgılarını yeniden üretmemek koşuluyla değerlendirmesi gerekiyordu.

Emekçi sınıfların mücadelesi her zaman varolmuştur. 15 - 16 Haziran direnişi, işçi sınıfımızın gücünü ve «güçsüzlüğünü» unutulmaz bir deney olarak gösteriyordu. Kendiliğinden hareketin öncü siyasal harekete dönüştürülmesi doğrultusunda işçi sınıfı kendi dinamiklerini bir araya getirdiğinde sorunu *yeniden* çözmüş olacaktı. TSİP'le başlayan ve halen süregelen mücadeleyi karakterize eden temel özelliklerden biri de budur: Sosyalist hareketin yeniden birliği!

TSİP'in beş yılına siyasal ve demokratik mücadele açısından bakanlar, oldukça yüklü bir pratikle karşılaşırlar. TSİP kendi nicel ve nitel büyümesini, diyalektik bir ilişki içinde demokrasi mücadelesinin yaygınlaşmasına ve emekçi sınıf güçlerinin bir araya gelmesine dönüştürmek için çaba göstermiştir ve göstermektedir.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, işçi sınıfının öncü siyasal güçlerinin bölünmüş olmasının demokratik ve siyasal mücadeleyi zaafa uğrattığını tespit etmekle yetinmemiştir. Bu zaafların aşılabilmesi için gerekli olan yolu teorik kalıplarından çıkarmış ve pratik eylem programının bir parçası haline getirmiştir. Sosyalist siyasal güçlerin birliği kadar, demokrasi güçlerinin birlikteliği de zorunludur ve TSİP, birliğin bu farklı biçim ve niteliklerini karşı karşıya koymadan birbirlerini tamamlayan adımlar olduğundan hareketle, mümkün olan en geniş kesimlerin ve örgütlenmelerin aynı doğrultuda mücadeleye kazanılmaları yönündeki politikasını ısrarla sürdürmüştür.

TSİP'in birlik ve mücadele anlayışı onun propaganda ve ajitasyon çalışmalarını da biçimlendirir. Kadrolarına, sempatizanlara ve etki alanlarına, sürekli olarak götürdüğü ideolojik besin, mücadeleyi güçlendirmeye ve bunun birlikte yürütülmesinin koşullarını yaratmaya hizmet eder. Tarihi olarak *örgüt bencilliğinin* bir başka deyimle partizanlığın, Türkiye'de en ileri örneğini oluşturan TSİP militanları, pratik olarak günümüz koşullarına damgasını vuran «örgüt bencilliği»nin de en amansız düşmanları olarak gelişirler. Birbirinden farklı nitelikte olan bu iki tutumun edinilmesinde Parti'nin merkezi politikalarının belirleyici bir rolü vardır.

TSİP PARTİZANLAŞMA ÖZLEMİNİN ÜRÜNÜDÜR

TSİP'e gelinceye kadar Türkiye sosyalist hareketinde gözlenen ilkellik ve «çocukluk» kendini, özellikle, sosyalist kadroların hareket içinde kendilerine seçtikleri konumda açığa vurur. Sosyalist mücadelenin aynı zamanda partizanca bir mücadele olduğu ve partizanlığın bir düşünme değil, yaşama biçimi olarak anlaşılması gerektiği Türkiye'de TSİP'le başlar. Hâlâ daha sosyalist hareket bu yönde sağlam ve güvenilir bir geleneği yaratamamışsa, bu alanda yılların hovardaca harcanmış olmasının payı büyüktür.

Parti politikalarının kadrolarca hayata uygulanması aşamasında, kadroların bireysel alışkanlıklarıyla, politikanın gerektirdiği tutum arasındaki zıtlaşmalara hâlâ daha siyasal mücadelede rastlanmamaktadır. Bu mirasın aşılması için Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin genç insanlara yönelik eğitim çalışmaları verimli sonuçlar vermiş, mücadelenin gereklerine uygun insanların yetiştirilmesi sağlanmıştır. Politikanın, uygulayıcısı olanda yeni bir biçim alması yerine onu biçimlendirmesi, arzulanır zorunlu bir sonuçtur. Bu sonucu yaratmak için TSİP'in yayın çalışmalarında önemli bir çaba harcanarak, her durumda birliğe ve sosyalist mücadelenin güçlenmesine hizmet etmeyi öne çıkaran bir partililer topluluğu ve parti örgütleri ağı yaratılmıştır.

TSİP HALK CEPHESİ İHTİYACININ BİR ÜRÜNÜDÜR

Türkiye'de sosyalist hareketin, 1974 yıllarına aktardığı bir başka miras ise, emekçi sınıfların siyasal ve demokratik mücadelesinin sınıf bileşenlerinin net siyasal tercihlere cevaz verecek ölçüde tespit edilememiş olmasıdır. İşçi sınıfı, kendisiyle öteki emekçi sınıflar ve topyekün emekçi sınıflarla karşı sınıflar arasındaki kesin ayırım çizgisini belirleyip bilince çıkartamadığı ölçüde, kendi ideolojisini ve pratiğini de bağımsız olarak örgütlemekte yetersiz kalır.

TSİP programı ilk kez, Halk Cephesi karşısında sınıf ve katmanların konumlarını net olarak belirlemiş ve buna siyasal ilişkiler planında bir anlam kazandırmıştır. Hâlâ daha, emekçi sınıf güçlerinin birliğini, teorik düzeyde bile net olarak somutlamayı başaramayan veya bu görevi gözardı eden «sosyalist zaaf»lara rastlanmaktadır.

Örneğin: Türkiye'de burjuvaziye sınıf pusulasıyla bakamayan «geleneğin», günümüzde sosyal demokrasiye de bilimsel ölçüler içinde yaklaşamayan uzantılarına rast lanabiliyor. Sosyal demokrasi, siyasal tercihleriyle bizzat kendisini kendi elleriyle «bölerken» sosyalist hareketin sosyal demokrasiyi bir «bütün» olarak görmesi ve politikasını bunun üzerine oturtması iki farklı yanlışa, bazen iki yanlışa birden götürmektedir. Sosyal demokrasinin tekelci tercihlerinden kalkarak ona karşı topyekün bir sekterliği geliştiren sosyalistler yayında, sosyal demokrasinin bir kısım emekçi muhtevalı tercihlerinden yola çıkarak ona olmayan misyonlar yükleyen sosyalistlere de rastlanıyorsa, burada eksik olan, bilimsel politikadır. Bu politikanın pratikte aldığı biçimi ve özellikle işçi hareketine ve genel demokratik harekete verdiği zararı, bütün emekçiler son yılların acı deneyleriden öğrenme olanağını bulmuşlardır!

TSİP YIĞINLARIN ÖZLEMLERİNE CEVAPTIR

Türkiye Sosyalist Hareketi'nin çekirdek güçlerinin örgütsel birliği, varılacak önemli bir hedeftir ama, sosyalist hareketin kendisini böyle bir hedefle sınırlandırması da mümkün değildir. Sosyalist düşüncelerin geniş emekçi yığınlar arasında yaygınlaşması, yeni taraftarlar kazanması ve nicel etkinliğini niteliksel bir toparlanmaya ve örgüt hacmini büyütmeye dönüştürmesi gerekmektedir.

Bu, sosyalist siyasal güçlerin önüne, yığınsallaşma görevi koymaktadır.

Türkiye gibi, hareketin her bakımdan gençlik özelliklerini taşıdığı bir ülkede yığınsallaşma sorunu, «iradeye» bağlı olarak çözülecek bir sorun olmakla birlikte, yeni sorunları da gündeme getirmektedir. Sosyalist örgütlenmenin yerleşik ölçülerini yaratıcı biçimde gerçekleştirmek, yığınların özlemleriyle ve somut durumlarıyla sosyalist politikanın buluşabileceği alanları gecikmeksizin ve doğru olarak saptamak, sınıf ilişkilerinde, yaklaştıran ve güçlendiren öğeleri öne çıkarıp programlaştırmak, sosyalist mücadelenin yığınsal bir eyleme dönüşmesi için gerekli olan önkoşullardır.

TSİP'in beş yıllık gelişme çizgisi, sınıf geleneğinin örgütsel olarak pekiştirilmesine, partizanca mücadelenin bu geleneği tamamlamasına, nitel ve nicel büyümenin Parti yapısında yarattığı genişlemeyi, partinin yığınsallaşma yönünde değerlendirmeye işaret etmektedir. Türkiye'de emekçi sınıfların burjuvaziye karşı duydukları geleneksel öfke, belli bir mücadele literatürü yaratmıştı ama TSİP'le başlayan son beş yıllık süreçte ve ilk kez bu literatür, bir sosyalist üsluba dönüşmeye başlamıştır. Artık Anadolu'nun her yanında dolaşan sınıf kanı dolaşımını «delice» bir kendiliğindenlik içinde değil, bilimsel rehberliğin peşinde sürdürmektedir.

TSİP SINIF MÜCADELESİNİN GÜVENCESİDİR

TSİP'in 5 yıllık yaşamına genel ölçüler içinde yaklaştığımızda gördüğümüz bu dinamikler, aynı olguyu derinliğine analiz etmeyi denediğimizde zengin bir işleve ve çok yönlü bir etkiye dönüşmektedir. Kabaca beş yıl olarak görünen bu nicelik, işçi sınıfımızın siyasal mücadele tarihinde bir dönemeci, kendiliğindenliğin, sınıf mücadelesi alanından uzaklaştırılmaya başlanmasını dile getirir.

TSİP'in bu aşamada mücadele tarihinin ve işlevinin değerlendirilmesine, ayrıca tarihin objektif değerlendirmesinin eşlik etmesinin gerektiği söylenebilir. Ancak, siyasal hayatın subjektif bileşenlerinden de doğrunun, yaklaşık olarak çıkarılması olanağı vardır, yeter ki, değerlendirmede kullanılan ölçüler, tarihin objektif ölçülerine ters düşmesin.

Burada TSİP hakkında yazılanların, kâğıt üzerindeki doğrulardan ya da sübjektif değerlendirmelerden ileri gelmediğini sınıf mücadelesinin pratiği kanıtlamaya başlayalı çok oluyor. Bu olguları görmeyenler ya da görmek istemeyenlere rağmen Türkiye'de hızlanan ve keskinleşen sınıf mücadelesi koşullarında TSİP'in oluşturduğu temel siyasal güvence işçi sınıfımızın özlemlerinin temsilcisi, politik geleceğinin müjdecisidir.

DEVAM EDECEK

«YÜRÜYÜŞ» Gerçekleri Tersyüz Ediyor

TİP'in 2 nci Büyük Kongresi'ne sunulan Merkez Yürütme Kurulu Raporu'nda «Partili arkadaşlarımız tarafından çıkartılan» ibaresi ile nitelenen Yürüyüş dergisinin 21 Mayıs 1979 tarihli 215 inci sayısında, Cemil Tunalı imzası taşıyan, «Eylem Birliği Görevinin Getirdikleri» başlıklı bir orta sayfa yazısı yayınlandı. Yazıda Türkiye Sosyalist İşçi Partisi' nin eylem birliği «eleştiriliyor» ve aynen şöyle deniyor:

«Demokratik Güçlerin eylem birliğinin ilkeselliğinin doğru kavranmasını zorlaştıran anlayışlardan biri de, işçi sınıfının politik hareketinin tekleşmesi süreci ile anti-faşist platformdaki eylem birliğini birbirine karıştıran anlayıştır. TSİP çevresinden kaynaklanan bu anlayış, işçi sınıfının politik hareketinin tekleşmesi sürecini, aralarında sadece subjektif ayrılıkların varolduğuna inanılan birkaç politik çizginin anlaşması olarak kavranmakta, dolayısıyla da bu anlaşmayı eylem birliğinin bir ön koşulu olarak görmektedir. Bu bakış açısı, eylem birliğinin ilkelere dayanmasını, öncelikle her biri bilimsel sosyalist sayılan politik çizgiler arasında bir uzlaşmanın sağlanması olarak kavranmaktadır. Bazen de tam karşıt uca savrulunmakta, anti-faşist eylem birliği, işçi sınıfının politik hareketinin tekleşmesine bir geçiş yolu olarak görülmektedir.» (Yürüyüş, sayı: 215, Sayfa: 8).

TSİP'in TİP'e yaptığı 17 Mayıs 1979 tarihli somut iş ve eylem birliği çağrısının TRT'de ve basında yayınlanmasından 3 - 4 gün sonra Yürüyüş'te yayınlanan bu satırlar, TİP için doğrusu talihsizlik olmuş. Çünkü TSİP'in eylem birliğine yöneltilen «eleştiri» daha yayınlanır yayınlanmaz hayatın bizzat kendisi tarafından tekzip edilmiş oluyor.

Ne ki, TSİP'in TİP'e somut işbirliği önerisi olmasaydı da, Yürüyüş' teki TSİP'le ilgili pasaj, gerçekleri tam 180 derece ters yüz etmekten kurtulamayacaktı. Çünkü önerinin TSİP'in TİP'e ilk işbirliği önerisi olmadığını en azından 1977 Yerel Seçimlerinde olup bitenleri unutmayanlar hemen hatırlayacaklardır. O seçimlerde TSIP'in TİP'e önerdiği ortak seçim çalışmaları TİP yöneticileri tarafından kesinlikle red edilmişti. Ve tek bir kişi dahi TSİP'in önerisinde «işçi sınıfının tekleşmesi»ni «eylem birliğinin ön koşulu olarak» öne sürdüğünü gösterecek en ufak ipucu bulunduğunu söyleyemez!

Kaldı ki «sosyalist hareketin birliği»ni ve «demokrasi saflarında yer alanların iş ve eylem birliği»ni kuruldugundan bu yana işleyen, bu konularda ülke çapında bir gelişme kaydedilmesinde büyük hizmeti geçtiği herkes tarafından takdir edilen TSİP, birbirinden farklı bu iki birlik konusunu bilimsel ilkelere uygun olarak, net bir şekilde defalarca açıklığa kavuşturmuştur. Aşağıdaki birkaç alıntı bu gerçeği kolayca kanıtlamaktadır.

Bundan 3 yılı aşkın bir süre önce Mart 1976'da toplanan 1. Kongre' de Antifaşist Güçbirliği konusunda alınan kararda aynen şöyle deniyordu:

«Önümüzdeki kısa dönemde faşist tırmanışa karşı mücadele vermek ve kısıtlı demokrasinin sınırlarını genişletmek Türkiye halkının en acil ve hayati meselesidir. (...) Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, ülkemizdeki antifaşist tüm toplum güçlerinin örgütlü bir güçbirliği oluşturmaları için bütün gücüyle uğraş verir.» (sf. 42-43).

Aynı Kongre Kararları'nın Sosyalist Birlikle ilgili bölümü ise, birliğin ideolojik temelini ve güçbirliği ile sosyalist birlik arasındaki ilişkiyi şu şekilde tespit ediyordu:

«2.1. Sosyalist Birliğin Sağlanmasında İdeolojik Birlik Esastır. İdeolojik birlikten kasıt sosyalizmin bütün meselelerinde aynı görüşe sahip olmak değildir. Bir parti programı çerçevesinde yani stratejik meselelerde anlaşmış olmak yeterli ve gereklidir. (...)

2.2. Tek bir program üzerinde anlaşana değin, farklı çizgiler arasındaki ideolojik birlik ve ayrılık noktalarının ortaya çıkmasında başta gelen kıstas, teorik ve pratik çalışmalardır. Bu nedenle Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, değişik çizgilerin mukayesesine imkân sağlayacak ortak çalışmaların, güç ve eylem birliklerinin teşvik edilmesinin ve oluşturulmasının, sosyalist birliğe giden yolu kısaltıp kolaylaştıracağına inanır.» (a.g.e., sf. 38-39).

Sadece bu kadarı Yürüyüş'ün iddialarının asılsızlığını ortaya koymaya yeter.

Üç yıl öncekilerin unutulduğunu varsaysak bile TSİP çeşitli platformlardaki birlik meselesini defalarca işlemiştir. Aralık 1977 Mahalli Seçimleri öncesinde Radyo'da konuşan Genel Sekreter Yalçın Yusufoğlu şunları söylüyordu:

«(...) Ne var ki, bu birlik hemen sağlanmasa bile, farklı sosyalist parti ve grupların, faşizme ve emperyalizme karşı, güncel devrimci demokratik mücadelede güçbirliği ve eylem birliği yapmaları mümkündür, zorunludur. Esasen böyle bir güçbirliği, ayrı sosyalist görüşlerde olan tüm arkadaşların eylem içinde birbirlerine yakınlaşmalarını da getirecektir.» (9.12.1977 tarihli konuşma).

Yine bundan 1 yıl kadar önce yayınlanan bir KİTLE sayısında şöyle demişti:

«Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, bu ideolojik diyalogların daha uzun bir erimde sonuç verebileceğini düşünerek, genel sosyalist hareket içinde yer alan, dünya devrimci sürecinin öncüsü sosyalist sisteme ters düşmeyen yerli siyasi güçlerle acil demokratik sorunlar için güç ve eylem birliğini demokratik birlik çalışmalarının en önemli öğesi olarak öngörmektedir. (...)

«TSİP, sosyalist birliği, kalıcı bir demokratik birliğin temel güvencesi olarak görmektedir, fakat «sosyalist birlik olmadan, hiç bir demokratik birlik olanağı yoktur» diye bir iddia taşımamaktadır. Tersine, sosyalist ve diğer ilerici güçlerin siyasal arenada oluşturacakları genel demokratik birlik, sosyalist birliğin de perspektiflerini açacaktır. Bu nedenle, sosyalist olsun, olmasın tüm devrimci, ilerici ve demokratik siyasi akımlarla faşizme karşı ve demokrasinin ivedi sorunları için demokrasinin sınırlarını genişletmek, yeni demokratik hak ve mevziler elde etmek için somut programlar ve hedefler etrafında güç ve eylem birliği yapılması acil bir zorunluluktur.» (Sayı: 215, sf. 11).

Son derece hayati önemi olan bu konuların 2'nci Kongre'de de ele alınılması doğaldı. Kongre'de sunulan Rapor'da şöyle deniyordu:

«Bugün halkımızı tehdit eden başlıca tehlike faşizmdir. Bu nedenle de birlik konusunda en acil görev demokrasi güçlerinin beraberlik ve dayanışmasının sağlanmasıdır. (...)

«Subjektif faktörlerin olumsuz etkileri giderilmeli, antifaşist mücadeleyi beraberce yola koyabilmek amacıyla biraraya gelmenin yollarına bakılmalıdır. Tüm ilerici güçler bıkıp usanmaksızın güç ve eylem birliği çağrıları çıkartmaktadırlar. Somut olarak kime yapıldığı belirsiz bu çağrılara son verilmeli, kim kiminle birlikte antifaşist güçbirliğine gitmek istiyorsa, kim, kimleri böylesi bir birliğin içinde görüyorsa doğrudan muhatabına —veya muhatapları-na— seslenmelidir.» (sf. 27-29).

Aynı Rapor'da sosyalist birliğin ideolojik temeli bir kere daha vurgulanmaktadır.

«Sosyalist birliğin sağlanması için, hep dile getirdiğimiz gibi, ideolojik birlik esastır. Bugün sosyalist hareket içinde farklı çizgiler varsa, ideolojik ayrılıklar da var demektir. Böyle olduğu da bir gerçektir.» (sf. 32).

Antifaşist güçbirliğinin örgütlenmesi konusu ise Rapor'da şöyle ele alınmaktaydı:

«Önümüzdeki dönemde halkın en hayati meselesi, faşizmden çıkarı olmayan en geniş kitlelerin katılımıyla antifaşist güçbirliğini örgütlemektir.»

«Her şeyden önce faşizme karşı güçbirliğinin süratle oluşturulması gerekir. Bu güçbirliği aynı zamanda demokratik haklar için verilecek mücadelenin de platformu olmalıdır. Böylesi bir platform siyasi niteliktedir ve temel ilkesi antifaşist olmasıdır. Bu nedenle faşizme karşı demokrasiyi savunan kim varsa bu platformda yer almalıdır. Türkiye kesitinde bunun somutu, en sağda CHP'den başlayarak buradan sola açılan yelpaze içinde yer alan siyasi çizgilerin oluşturdukları bir platformdur.»

«Oysa CHP'nin solunda kalanların antifaşist güçbirliğinde bir araya gelmeleri daha kolaydır. Yeterince çaba gösterildiğinde ve olumlu davranıldığında bu yelpazeyi ağırlıklı olarak temsil eden bir güçbirliğine varılması zor değildir. (...)» (sf. 53 - 58).

Aynı Kongre'de Sosyalist Birlik üzerinde konuşan MYK Üyesi Tektaş Ağaoğlu şöyle diyordu:

«Bunu göstermenin bir yolu da, ortak program hedefi doğrultusunda, çeşitli alanlarda birlikçi çalışmalara birlikte girmeye hazır olmak, bu çalışmaları sürdürmektir. Biz ortak düşmana karşı mücadelede birlikçi bir anlayışla, iyi niyetle, itici değil, kucaklayıcı yaklaşımlarla sürdürülecek ortak çalışmaların, ideolojik birlik temeli üzerinde gerçekleştirilecek olan sosyalist birliği kolaylaştıracağını ve yakınlaştıracağını her zaman söyledik. Bu yolda çok somut girişimlerimiz oldu. Ve karşılaştığımız türlü itici tavırlara rağmen yine de birlikten umudumuzu kesmedik.» (Kitle, sayı 243, s. 2, 9).

Yayını yeni biten «Faşizme Geçit Vermemek İçin» yazı dizisinin 5'incisinde ve 6'ncısında ise konu şu şekilde değerlendiriliyordu:

«Elbette meselenin çözümlenmesinde bir öncelik sonralık ilişkisi, bir tayin edici olanı belirleme ilkesi vardır. Sözgelimi antifaşist mücadelenin örgütlenip başarıyla yürütülmesinde tayin edici olan işçi sınıfının eylem birliğini sağlayacak sosyalist birliktir. Ama bu demek değildir ki, sosyalist birlik sağlanmadan antifaşist iş ve eylem birliği konusunda hiç bir şey yapılamaz! Buna karşılık, şimdi esas mesele faşizme karşı güçbirliğidir! Sosyalist birlik daha sonranın, işçi sınıfının iktidarı ele geçirmeye hazır olduğu dönemin meselesidir!' diyerek, antifaşist mücadeleyi kendiliğindenliğe ve antifaşist cepheyi derneklerin güçbirliği seviyesine indirgemek de aynı ölçüde sakat anlayışın ürünüdür.» (Birlik, Sayı 9, sf. 9).

«Öncelik-sonralık noktasında, ülkemizin özgül şartları, antifaşist iş ve eylem birliğinin yurdun her yerinde ve her aşamasında bir an önce gerçekleştirilmesini dayatmaktadır. Bunun için de, demokrasi saflarında yer alan partilerin ve siyasi çizgilerin beraberliğine öncelik vermeye çalışarak iş ve eylem birliğinin kitlesel tabanını genişletecek tüm örgütsel beraberlikleri sağlanmaya çalışmalıdır.»

«Yine böylesi eylem birlikleri sosyalist hareketin birliğine de hizmet eder. Keza siyasi örgütler arasında oluşan işbirlikleri de sosyalist birliği kolaylaştırıp yakınlaştırır. Görülüyor ki, antifaşist mücadelenin zaferinin tayin edici şartı olan sosyalist birlik «olmazsa, olmaz» bir faktördür ama, bu meselenin çözüme ulaştırılmasında başka öncelikler —pekala mümkündür, hatta gereklidir. Bu öncelikler uygulamaya konuldu-ğunda, yani faşist saldırganlığa karşı mücadelede hayata geçirilmeye başlandığında hem sosyalist hareketin birliğine doğru hızla mesafe alındığı görülecektir, hem de sosyal demokrasiden kaynaklanan olumsuzluklarda göze görülür bir gerileme meydana gelecek ve demokrasi saflarında yer alanların tümünün oluşturacağı antifaşist

cephe hedefi yakınlaşacaktır. Böylece sosyalist hareketin birliği ile antifaşist işbirliği birbirlerini tamamlayıp geliştiren bir süreç içine girmiş olacaklardır.» (Birlik, Sayı 6, sf. 8).

Yukarıdaki satırlar en ufak bir yanılgıya yol açmayacak kadar açık, köşeli ve kesindir. Öyleyken TİP'liler tarafından yayınlanan bir dergide TSİP görüşlerinin baştan aşağı tahrif edilerek çarpıtılması, hatta TSİP' in eleştirdiği bilim dışı yanlış görüşlerin TSİP'e maledilmeye çalışılması, —bilgi noksanlığından ileri gelmiyorsa— dürüstlükle bağdaştırılamaz. Yok bilgi noksanlığından ileri geliyorsa, bu da bağışlanacak bir gaf değildir. Şu anda halkımızın mücadelesinin en hayati meselesi, herhalde şartlandırmaya yönelik kulaktan doldurma uydurmalarla çözümlenemez. Üstelik ciddi bir yayın, bir partinin görüşlerini aksettirirken, onun bu konuda yaptıklarını ve dediklerini başvuru kaynağı almak zorundadır. Aksi halde, tek bir yazılı belgeye başvurmadan çala kalem kara çalmayı adet haline getirmiş diğer «ümmi» çevrelerden bir farkı kalmaz.

TSİP'in **sosyalist birlik ve eylem birliği** arasındaki ilişkiye bakışını böylesine ters yüz eden Yürüyüş, aynı satırlar arasında TSİP'in sosyalist birlik konusuna bakışını da tümüyle vülgarize etmekte ve sosyalist siyasi çizgiler arasındaki farklılıkların «subjektif ayrılıklara» indirgendiğini ileri sürmektedir. Oysa herkes bilir ki, sosyalist hareketin birliğinin, ideolojik birlik temelinde gerçekleşeceğini söyleye söyleye, TSİP'lilerin dilinde tüy bitmiştir!

Yürüyüş yazarı farklı iki birlik meselesi arasındaki diyalektik ilişkiyi hiç kavrayamadığından, paragrafın son cümlesinde, bu sefer ilk söylediklerinin tam tersini TSİP'e maletmeye çalışmaktadır. Ama TSİP'in en yetkin belgelerinden yapılan yukarıdaki alıntılar, bu satırların da ne kadar «hilafı hakikat» olduğunu göstermektedir.

Yürüyüş yazarı söz konusu «eleştiriyi» şöyle tamamlamaktadır.

«Bu anlayışın kaçınılmaz sonucu, antifaşist ve antiemperyalist hedefler için eylem birliğinin sürekli ertelenmesi ve bu konudaki pasifizme birtakım gerekçeler aranmasıdır.» (Yürüyüş, sayı: 215, s. 8).

Bu satırlar ise Yürüyüş'ün kırdığı potun üzerine bir de tuz biber ekmektedir. Kimin eylem birliğini devamlı savunduğu bu konuda samimi olduğu TSİP'in somut işbirliği önerileri ile defalarca kanıtlanmıştır. Daha sonuncusunun gazetelerdeki mürekkebi kurumamışken Yürüyüş'ün, TSİP'in iş ve eylem birliğini sürekli ertelediğini iddia etmesi, bir hayli garip kaçmaktadır. Üstelik iş ve eylem birliği konusundaki somut önerilere kimin sırt çevirdiğini kitleler gayet iyi bilmektedir.

Bütün bunlara karşılık aynı Yürüyüş'ün kapağındaki «Büyük Sermayeye Karşı Eylem Birliği» şeklindeki ibare, TSİP'in TİP'e yaptığı çağrının olumlu karşılandığı izlenimini vermektedir. Umarız doğrusu budur.

Ahmet Kaçmaz Sıkıyönetim Mahkemesinde Yargılandı

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz hakkında, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi tarafından 1 Mayıs demeci nedeniyle açılan davaya, 22 Mayıs 1979 günü başlanmıştır. Duruşmada ilk olarak savcılık iddianamesi okunmuş, daha sonra Kaçmaz'ın sorgusuna geçilmiştir. Kaçmaz sorgusunda özetle şunları söylemiştir:

«Ben bir parti başkanıyım, sosyalist bir partinin başkanıyım ve burada partimin almış olduğu politik bir karar nedeniyle yargılanıyorum. Bu nedenle 1 Mayıs üzerinde yoğunlaşan politik gelişmelere kısaca değinmenin, meseleye ışık tutacağına, almış olduğumuz kararın değerlendirilmesine ışık tutacağına inanıyorum.

Bütün dünyada yüz yıla yakın bir süredir kutlanılan 1 Mayıs son 3 yıldır ülkemizde de kitlesel olarak İstanbul'da kutlandı. Böylece kazanılmış demokratik hak ve özgürlüklerden birisi, hem de önemli birisi haline geldi. Bu şartlarda 1 Mayıs'ın yasaklanması, işçi sınıfının dünyanın her tarafında geleneği haline gelmiş demokratik bir hakkını kullanmasının engellenmesi anlamına geliyordu. Bu nedenle Partimiz Sıkıyönetim'in almış olduğu yasaklama kararını yerinde bulmayarak, 1 Mayıs'ın kutlanması gerektiği kararına vardı. 1 Mayıs' ın DİSK tarafından düzenlenmesi bir gelenek haline gelmişti ve DİSK de 1 Mayıs'ın İstanbul'da yapılması görüşündeydi. Bu şartlarda 1 Mayıs'ın İstanbul'da yapılmasını savunmak bir demokrasi göre-vi oluyordu.

1 Mayıs üzerine yoğunlaşan gelişmeler sonucu, 1 Mayıs'ın İstanbul'da yapılması artık başlı başına bir demokrasi sorunu haline gelmişti. 1 Mayıs'ın kitlesel olarak kutlanması imkânı ortadan kalkmış olsa bile artık söz konusu olan, en önemli bir demokratik hak üzerine yönelik baskı nedeniyle demokrasinin bizzat kendisiydi. Ve bu konuda tavır almak, demokrasiyi savunmanın bir gereğiydi.

Sıkıyönetim'in ilan gerekçesi olarak son dönemde yaygınlaşan terör gösterilmişti. Oysa işçi sınıfı 1 Mayıs'larda ve diğer çalışmalarında, sınıf disiplini ve mücadele üslubuyla, söz konusu şiddet olaylarıyla uzak yakın ilişkisi olmadığını göstermişti. Söz gelimi, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılması için verilen mücadelede işçi sınıfının yaptığı çalışmalar bu mahkemelerin bir daha getirilmesini önleyerek demokrasinin gelişmesine hizmet etmişti ve bu çalışmaların terörle uzak yakın bir ilişkisi olmamıştı. Yine üç yıldır yapılmakta olan 1 Mayıs gösterilerinde de işçiler hiç bir zaman sınıf disiplini dışına çıkmamışlar ve bu gösteriler ülkemizde demokrasinin gelişmesine hizmet etmişti.

1977'deki provokasyonun ise işçi sınıfıyla uzak yakın ilişkisi olmadığı, olayları kovuşturan savcının yapmış olduğu tespitle açıkça ortaya çıkmıştır.

Kaldı ki, demokratik bir hakkın kullanılması sırasında çıkması muhtemel olumsuzluklar nedeniyle o hakkın kullanılmasını askıya almak, bir çözüm yolu değildir. Son günlerde duyuyoruz, kahvehanelerin taranması ve insanların rastgele katledilmesi âdeta olağanlaştı. Ama böyle diye halkın kahvehanelere gitmesi yasaklanmamaktadır. Yasaklanması da düşünülemez. Çünkü halkımızın kahvehaneye gitmesi yıllar boyu gelenekleşmiş doğal bir haktır. Burada kahvehaneye gitmek iyi midir, yoksa kötü müdür, onun tartışmasını yapmıyorum. Ama böylesine halkın benimsediği bir hakkın yasaklanmasının mümkün olamayacağını söylüyorum. İşte 1 Mayıs'ı kutlamak da tüm dünyada işçilerin böylesine geleneksellleşmiş, kazanılmış hakkıdır. Ülkemizde de son yıllarda işçi sınıfı ve emekçi yığınlar 1 Mayıs'a coşkuyla sahip çıkmaktadırlar. Bu nedenle herhangi bir olumsuzluk olacak gerekçesiyle 1 Mayıs'ı yasaklamak demokrasiyle uyuşmaz. Bu konuda gerekli tedbirler alınır ve 1 Mayıs işçi sınıfının disiplini ve demokrasi anlayışı doğrultusunda yapılır.

İşte Genel Yönetim Kurulumuz böylesi bir siyasi değerlendirme sonucu 1 Mayıs'ta 1 Mayıs Alanında olma kararını aldı. Ancak gelişen olaylar sonucu 1 Mayıs'ın kitlesel olarak yapılması imkânsızlaşmaya başlayınca Partimiz sembolik olarak 1 Mayıs Alanı'nda bulunmayı kaçınılmaz bir demokratik görev olarak belirledi ve bu doğrultuda alınan karar benim tarafımdan kamuoyuna açıklandı. Almış olduğumuz bu karar gereğince Partimiz'i temsilen Genel Başkanımız, yani ben 1 Mayıs günü Taksim Alanı'nda bulunacaktım. Meselenin kısaca özeti budur.»

Ahmet Kaçmaz'ın sorgusundan sonra dosyadaki diğer evrak incelenmiş ve eksikliklerin giderilmesi amacıyla duruşma 11 Haziran 1979 tarihine bırakılmıştır.

İDDİANAME

Halkı kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşe tahrik ve teşvikle suçlanan Ahmet Kaçmaz hakkındaki iddianame de şunlar söyleniyor:

«171 sayılı toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkındaki kanunun 4. maddesi, şehir ve kasabalarda hangi meydan ve açık yerlerde veya yollarda toplantılar veya yürüyüşler yapılabileceğinin kararlaştırılmasını vali ve kaymakamlara bırakmıştır. Aynı maddeye göre, değişiklik ilanı da 15 gün sonra yürürlüğe girecektir.

171 sayılı kanunun 13/ç maddesine göre, kararlaştırılan yer dışında toplantı veya yürüyüş yapılması kanuna aykırı olacaktır.

Halkın kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşe çağrılması, 17. maddeyle yasaklanmıştır ve 24. madde buna ait cezayı düzenlemektedir.

Sanık, Genel Başkanı olduğu TSİP adına kaleme aldığı 'TSİP: 1 Mayıs'ta Taksim, 1 Mayıs alanında olacağız' başlıklı bir demeci, 29.4. 1979 tarihli TSİP bülteni halinde gazetelere dağıttırdığı anlaşılmaktadır. Dosyaya örnek olarak 30.4. 1979 tarihli Cumhuriyet gazetesi konmuştur.

Bu demecin, gerek başlığı gerekse nihayetindeki «Son gelinen noktada 1 Mayıs töreni konusundaki düşüncesi ne olursa olsun demokrasiden yana olan herkesin DİSK'le dayanışma içinde bulunması ve estirilmek istenen teröre karşı demokratik Anayasal tepkilerini dile getirmeleri gerekir. Partimiz bu yıl da başından beri 1 Mayıs törenine DİSK'le birlikte Taksim 1 Mayıs alanında katılma kararı almıştır, ve bu kararından geri dönmeyecektir. TSİP 1 Mayıs 1979' da 1 Mayıs alanında olmaya kararlıdır» cümleleri, kanuna aykırı olarak yapılacak olan toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılmaya halkın tahrik ve teşvik edilmesi niteliğindedir.

Bundan dolayı sanığın İstanbul Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde yargılanarak 171 sayılı kanunun 24. maddesi gereğince ve toplantının yapılmamış olmasına göre cezalandırılması iddia ve talep olunur.»

Dünya Devrimci Sürecinin Enternasyonalist Çekirdeği

1969 Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Toplantısı

Bugün dünyamızda ekonomik-sosyal-politik süreçler, tarihi olarak birbirine zıt iki sistemin yanyana varoluşundan doğan yasallık içinde geçiyor. Sömürü, savaş, gericilik ve zulüm kapitalizmin; barış, kardeşlik, eşitlik ve dayanışma sosyalizmin safında. İkincisi dünyayı ileriye doğru dönüştüren dinamikleri, birincisi bu gelişmeye engel çürümüş motifleri bağrında taşıyor. Ve günümüzün yasallığı, dünyanın geleceğe doğru hızlı bir yenileşmesi olarak gerçekleşiyor.

Çağımızın bu objektif karakterini 1957 ve 1960 Moskova toplantılarında bir araya gelen Komünist ve İşçi Partileri tespit ettiler. Ve 75 Komünist ve İşçi Partisi 10 yıl önce, 5 - 17 Haziran 1969 tarihlerinde Moskova'da bir kere daha birleştiler, olgunlaşan ekonomik-sosyal ve politik görüşlerini zengin bir eylem programına dönüştürdüler. 1969 Konferansı'nın tespitleri, sadece dünyamızın teorik bir yorumu değil, bu yorumun sonuçlarını etki altına almak ve yönlendirmek bakımından toplu bir eylem programıdır da.

ANTİ - TEKEL MÜCADELE EMPERYALİZME KARŞI SAVAŞIN ESAS YÖNÜNÜ OLUŞTURMAKTADIR. ÇAĞDAŞ DEMOKRATİK HAREKETLERİN TAMAMI EMPERYALİST TEKELLERE KARŞI DAHA GENİŞ BİR DEMOKRASİ, ULUSAL BAĞIMSIZLIK VE EŞİTLİK İÇİN SAVAŞIYOR.

Emperyalizmin dünya üzerindeki konumu halkların yaşamında kendisini tekel egemenliği olarak gösteriyor. Bu nedenle 1969 Konferansı anti-tekel demokratik hareketlere ve tüm anti-emperyalist güçlerin mücadelesine stratejik bir önem verdi.

Ulusal Kurtuluş Savaşları alanında emperyalist tekellere karşı verilen mücadele, siyasi bağımsızlık talebinin başlattığı ve sömürgeciliğe, yeni-sömürgeciliğe karşı mücadeleyle devam eden bir süreci ifade ediyor. Milli güçlerin sınıf bileşimine bağlı olarak farklı muhteva ve biçimlerde gelişen ulusal kurtuluş hareketleri iki sistem arasındaki mücadelenin dolaysız etkileri altında gelişirler.

1969 Konferansı ulusal hareketlerin bu niteliğine dikkat çekerek işçi sınıfının ve devrimci demokratik güçlerin ulusal kurtuluş sürecindeki belirleyici rolünü öne çıkardı. Emperyalizmin ulusal güçler arasındaki milliyetçi unsurlara yönelik kazanma politikasının ulusal kurtuluş cephelerini bölmeyi amaçladığını ve yeni-sömürgeciliğin maddi temellerinin buradan doğduğunu tespit eden Konferans, ulusal kurtuluş savaşlarının diyalektik ilişkilerini ve tamamlayıcı güçlerini de tahlil etti.

Metropol ülkelerdeki anti-tekel hareketler ulusal süreçleri dolaysız olarak etkilemektedir. Çünkü kapitalizmin merkezlerinde tekellerin toplumsal tabanları daraltan ve onları zayıflatan demokratik hareketler bu yoldan sömürgelerde tekel gücüne karşı mücadeleye elverişli koşullar sunmaktadırlar. 1969 Konferansı'ndan sonraki 10 yıl içinde, Portekiz işçi sınıfının Salazar faşizmine karşı verdiği mücadelenin ve kazandığı zaferin, Mozambik, Angola, Gine Bissau ve Cap Verde'nin siyasal bağımsızlığını elde etmesiyle yakın bir bağıntısı vardır.

Ulusal hareketlerin Dünya Devrimci Süreci içinde sağlam bir konum elde etmeleri, bu hareketlerin içindeki emekçi muhtevalı unsurların ve sosyalist yönelimli sınıf güçlerinin ağır basmasıyla mümkündür.

Sömürgelerden başka, bağımlı ülkelerde de tekellere ve onların işbirlikçisi olan yerel gerici iktidarlara karşı elde edilen zaferler emperyalist tekellerin yeryüzündeki egemenliklerine karşı kazanılmış yeni mevzilerdir. Afganistan, İran, Güney Yemen, Etiyopya, Şili gibi ülkeler 1969'dan sonraki 10 yıl içinde işbirlikçi iktidarları devirdiler. Halk güçleri, emperyalizmden bağımsız ve kapitalist olmayan bir yoldan bu ülkelerin geleceğini kurmaya çalışıyorlar.

Sosyalist sistem ulusal ve devrimci demokratik hareketlerin dostudur. Ve sadece dostu değil, bu hareketlerin başarısı için zorunlu bir önkoşuldur. 1969 Konferansı bu inkâr edilemez gerçeği şöyle formüle ediyor: «Bir halk, Sovyetler Birliği'nin, diğer sosyalist ülkelerin ve bütün dünya barış-severlerinin desteğini yanına alarak emperyalizme karşı dövüşürse, onu yenmenin olanağı yoktur.»

1969'dan sonraki 10 yıl içindeki bütün ulusal kurtuluş savaşları ve anti-emperyalist zaferler Konferans'ın bu tespitini doğrulamıştır. Kendi ülkesinde komünistlere ve devrimcilere karşı gerici-milliyetçi bir politika güden ve ulusalarası planda kapitalizmin safını seçen bütün ülkelerde ulusal kurtuluş ve milli bağımsızlık, tekellerin yeni-sömürgeci kıskacına yakalanmıştır. Mısır bunun en canlı örneğidir.

Ulusal hareketlerin farklı yönelimleri ancak sosyalist sistemle bir arada sosyalist yönelimler olarak güvence altına alınabilirler.

KAPİTALİST OLMAYAN BİR YOLDAN VE SOSYALİST SİSTEMİN DESTEĞİNDE SOSYALİZME GİDEN YOLLAR AÇILABİLİR VE AÇILMAKTADIR. BU BİLİMSEL VE TEKNİK DEVRİMİN HALK YARARINA ORGANİZASYONUYLA MÜMKÜN OLUYOR.

1969 Konferansı, ulusal kurtuluştan ve bağımsızlıktan sonrasının genç devletler için taşıdığı önemi belirtti. Bu ülkeler için sosyalizm yeni bir alternatiftir ve ancak ekonomik geriliğe son verilerek buralarda sosyalizmin önkoşulları maddi olarak yaratılabilirdi.

Bunun için, bilimsel-teknik devrimin sonuçlarına sahip olmak ve bunu emekçi halk güçlerinden yana yeniden organize edebilmek gerekir. Bu noktada genç ulusal devletler için tek seçenek sosyalist sistemin yardımları olabilir. 1969 Konferansı komünistlerin önüne bu görevi koydu ve enternasyonalist dayanışmanın bir gereği olarak kapitalist olmayan yoldan kendi geleceğini belirlemeye çalışan ülkelerin desteklenmesini ve daha kararlı bir yola sokulmalarını kabul etti. Genç bağımsız devletlerin pek çoğu bugün bu yolu başarıyla deniyor. Ancak bu yolun başarısı, iç ve dış dinamiklerin uyum içinde, birleşebildiği bir noktaya bağlıdır. Devrimci iktidarların toplumsal tabanlarının genişlemesi, köklü reformlarla köylü yığınlarının gelişmeden yana mücadeleye kazanılması ve işçi sınıfının artan rolünün benimsenmesi. Geriliğin maddi temelleri ve siyasal yapısı ortadan kaldırıldığı takdirde sosyalist yönelimler daha ileri ve net programlarla ortaya çıkıp gelişiyorlar ve kapitalist olmayan yolu sosyalizme dönüştürmeyi başarabiliyorlar.

KAPİTALİST ÜLKELERDE YIĞINLAR ANTİ-TEKEL BİR DEMOKRASİ İÇİN MÜCADELE VERİYORLAR. ANTİ-TEKEL DEMOKRATİK HAREKETLERİN SINIF ÇEKİRDEĞİNİ İŞÇİ SINIFININ BİRLİĞİ OLUŞTURUR.

1969 Konferansı, kapitalist ülkelerdeki demokratik hareketlerin yükselen politik niteliğine dikkati çekti. İşçiler ve emekçiler tekellere karşı sadece ekonomik talepler için değil, demokratik haklar için de mücadele veriyorlar.

Komünistler, anti-tekel bir dekorasi için verilen mücadeleyi sosyalizm için verilen mücadelenin karşısına koymuyorlar. Tersine, demokrasi mücadelesinin sosyalizm mücadelesiyle kopmaz bir bağ içinde olduğunu biliyorlar. Bu yüzden çağdaş demokratik hareketler bütün ülkelerde sosyalizm için mücadelenin bir parçası olarak değerlendirilmektedir.

Özel olarak metropol ülkelerde anti-tekel demokrasinin niteliği **ileri demokrasidir.** Ancak, demokratik mücadelenin bu farklı muhtevası, ondan çok daha değişik bir sınıf temeli olan sosyalist demokrasiyle birbirine karıştırıldığında yanlış sonuçlara varmak kaçınılmaz olur. Lenin'in, hiç bir demokratik hareketin tek başına sosyalizmi doğurmayacağına dair sözleri bugün de komünistlere rehberlik ediyor. İleri demokrasinin ya da demokrasinin farklı yorumlarından, **sosyalizmin farklı yorumlarına** tırmanmak için 1969 Konferansı belgeleri kanıt olarak başvurmaya elverişli değildir!

İleri kapitalist ülkelerde anti-tekel mücadelenin çekirdek gücünü işçi sınıfının birliği oluşturur. Bu nedenle komünistler bu ülkelerde, işçi hareketinin bir bölümünü kendi reformist programlarının peşine takmayı başaran sosyal demokratlarla sınıf kitlesinin bütününün çıkarlarını yansıtan demokratik programlar etrafında bir birleşik eylem programı oluşturmaya büyük önem veriyor.

Kapitalist ülkelerde demokratik hareketlerin hedefi yer yer ırkçı-faşist, neo-faşist yönetimler veya hareketler olmaktadır. İran'da halk güçlerinin birleşik eylemi, sarsılmaz gibi görünen monarko-faşizmi yıktı. Yunanistan'da demokrasi güçleri neo-faşist iktidarı alaşağı ettiler. Şili'de, Nikaragua'da, Arjantin, Uruguay, vb. ülkelerde faşist rejimlere, emperyalizmin karşı-devrimci komplolarının uğursuz ürünlerine karşı amansız mücadeleler veriliyor.

(Devam edecek)

EMPERYALİZM VE KIBRIS'TAKİ ÜSLER

AHMET HALİT

ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik yeni girişimlerinin yolaçtığı pazarlık masalarında Kıbrıs sorunu yeniden ön plana çıktı. SALT-2 anlaşmasını emperyalizm en az zararla geçiştirmek için U2 casus uçaklarına bölgede yeni üsler veya hareket kolaylığı arıyor. Kıbrıs'taki İngiliz üslerinin bu yönde kullanımını garanti etmek üzere Türkiye'den uçuş sahası isteyen ABD bu talebini «meşrulaştırmak» için SALT - 2'yi bile tehlikeye sokacak şantajlardan kaçınmıyor.

ABD emperyalizminin, Kıbrıs'ı kendi emperyalist emelleri uğruna kullanabilmek için, öteden beri sürdürdüğü çabalara dikkat çeken bir yazıyı yayınlıyoruz.

Emperyalizm Orta Doğu'da ve Doğu Akdeniz'de etkinliğini artırmak için eylemlerini yoğunlaştırmış bulunmaktadır. İran'daki demokratik gelişmelerle birlikte CENTO'nın yıkılıp dağılması, Amerika'nın bu ülkedeki önemli casusluk istasyonlarını kaybetmesi, bölgedeki emperyalist çıkarları için büyük bir darbe oldu.

Mısır - İsrail «barış» anlaşmasından sonra dikkatini Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs'a yöneltiğini söyleyen ABD Başkanı Carter, Ege ve Kıbrıs sorunlarının «çözümlenmesine» yardımcı olacağını açıkladı. İran'ın kaybı ile doğan boşluğu kapatmaya çalışan Pentagon yetkilileri, Türkiye toprakları üzerindeki Amerikan askeri üslerinin sayısını artırmak amacıyla «Sovyet tehdidi» yalanını kullanarak Türk Hükümetiyle pazarlıklarını sürdürmektedirler. Öte yandan Yunanistan'daki Amerikan askeri üslerine alelacele «Criuse» roketleri yerleştirildiği ve İran'dan getirilen çeşitli savaş malzemesinin de Kıbrıs'taki İngiliz Akrotiri hava üssüne taşındığı haberleri basında yer almıştır. Aynı günlerde bir Amerikan askeri heyetinin Türk ordusunun işgali altındaki Kuzey Kıbrıs'ı ziyaret ederek burada yeni casusluk istasyonları kurulması için temaslarda bulunması, Kıbrıs'taki askeri üsler konusunu yeniden ön plana çıkarmıştır.

Bilindiği gibi Amerikan emperyalizminin, askeri ve stratejik öneme sahip olan Kıbrıs adası üzerindeki başlıca emeli, bağımsız ve bağlantısız Kıbrıs Cumhuriyeti'ni ortadan kaldırarak, ada toprakları üzerinde bulunan İngiliz askeri üslerini ele geçirmektir. Emperyalizmin bu emeli, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki soğuk savaş dönemine kadar uzanmaktadır.

Geçtiğimiz haftalar içinde dünya basınında yer alan çeşitli haberler, emperyalizmin Kıbrıs adasını Doğu Akdeniz'deki batmayan uçak gemisi olarak kullanma emelinden vazgeçmediğini bir kez daha kanıtlamıştır. İngiliz Akrotiri hava üssünün kalkış ve iniş pistleri, uzun mesafeli uçuşlarda kullanılan ultrasonik uçakların da kullanabilmesi için genişletilmiş, üsse yeni bir radar sistemi ile nükleer başlıklı «Pershing» füzeleri yerleştirilmiştir. Bilindiği gibi Akrotiri üssünde bulunan Amerikan U2 casusluk uçakları, Doğu Avrupa'dan Güney Kafkasya'ya ve oradan da Hint Okyanusuna kadar uzanan geniş bir bölge üzerinde uçuşlar yaparak casusluk faaliyetlerinde bulunmaktadır. Daha modern olan CP-71 tipi yeni casusluk uçakları ise Kıbrıs ile İspanya arasındaki bölgede faaliyet göstermekte ve Akdeniz'de seyreden Sovyet gemilerini izlemektedirler. Elde edilen bilgiler, uydu ve radarlar aracılığı ile ABD'deki merkeze ulaştırılmaktadır. Uçakların benzin ikmalleri ise Girit adasındaki Suda üssünden kalkan ikmal uçakları tarafından sağlanmaktadır. Hatırlanacağı üzere 1977 yılı sonunda Akrotiri üssünden havalanırken düşüp parçalanan bir Amerikan U2 uçağı 4 Kıbrıslının ölümüne ve 6'sının yaralanmasına yolaçmıştı. Olay üzerine bir açıklama yapan Lefkoşe'deki Amerikan elçiliği, üssü kullanma kolaylığının 1973 yılındaki Ortadoğu savaşı sırasında İngiltere Hükümeti tarafından verildiğini açıklamıştı. İngiliz Yüksek Komiserliği de buna paralel bir açıklama yaparak, Amerikan uçaklarının Sina ara anlaşmasının uygulanmasını gözetlemek amacıyla normal uçuşlarını yapmakta olduğunu belirtmişti!

Kıbrıs'taki askeri üslerin, İngiliz ve Amerikan emperyalistleri tarafından bölge halklarına karşı saldırı ve yıkıcı faaliyetlerde kullanılması yeni bir olay değildir. 1956'da Süveyş kanal bölgesine yapılan İngiliz - Fransız ortak saldırısında, 1958'de Lübnan müdahalesinde, 1964'te Kıbrıs Cumhuriyeti'ni ortadan kaldırmaya yönelik taksim planının uygulanması için başlatılan toplumlararası çatışmalarda TMT'li faşistlere silah ve askeri yardım sağlanmasında, 1967 ve 1973 savaşlarında İsrail saldırganlarına askeri bilgi toplama ve savaş malzemesi taşınmasında hep Kıbrıs'taki Ingiliz egemen askeri üsleri kullanılmıştır.

3 - 4 Haziran 1971'de yapılan NATO toplantısında kabul edilen ve Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti'ni iki NATO ülkesi olan Türkiye ve Yunanistan arasında taksim etmeyi amaçlayan Lisbon planından üç ay sonra Kıbrıs'a gönderilen General Grivas'ın faşist terör çeteleri de, Ingiliz askeri üsleri üzerinden çeşitli silah ve patlayıcı madde sağlamaktaydı. Öldürme, terör ve sabotaj eylemlerinin amacı, Kıbrıs üzerindeki NATO planlarına karşı koyan Makarios ile onu destekleyen demokratik güçleri sindirmekti.

Kıbrıs'taki İngiliz üsleri, 1975 yılında, faşist Rum saldırıları ile TMT'nin teşvikleri sonucu buraya sığınan 11 bin Kıbrıslı Türk'ün Adana üzerinden Kıbrıs'ın işgal altındaki bölgelerine taşınmasında da kullanılarak, adanın NATO'cular eliyle taksimine yardım etmiştir. Bugünkü taksim sınırı üzerinde bulunan Dikelya üssü ise halen çeşitli kaçakçılık faaliyetlerinde Türk ve Rum ticaret burjuvazisinin işbirliği merkezi durumundadır.

Son olarak geçen yıl Lübnan'a müdahale etmek için ABD'nin Akrotiri üssüne yığınak yaptığı ve aynı günlerde İngiliz askeri üslerine yapılan ve 8 tabur Amerikan ve İngiliz paraşütçüsünün katıldığı askeri tatbikatta Amerikan deniz piyadelerinin de görev aldığı hatırlardadır.

Kıbrıs'taki askeri üslerin, sosyalist ülkelere dönük casusluk faaliyetlerinde kullanılmakta olduğuna yukarıda değinilmişti. Örneğin: Trodos dağlarındaki Olimpos tepesi üzerinde, adanın güneydoğusundaki Greko burnunda ve Magosa yakınlarında bulunan radar tesisleri bu amaçla kullanılmaktadır. 1974 yılında Süveyş kanalının temizlenmesinde görev almak için «geçici» olarak Akrotiri'de üslenen tam teçhizatlı Amerikan deniz piyadeleri, daha sonra adadan ayrılmamış ve İngiliz üslerindeki birçok tesis yanında Olimpos tepesindeki ufukötesi radar istasyonunu da devralmışlardır. Greko burnundaki Ayia Napa tesisleri ise adadaki en güçlü radar istasyonu olup, sürekli olarak Sovyetler Birliği'ne yöneliktir ve öteki casus dinleme istasyonları gibi NATO'nun denetimine bağlıdır.

İsrail - Mısır anlaşması gereğince Sina yarımadasına yerleştirilen Amerikan uzmanları yardımı ile Süveyş kanalını gözetimi altına alan Amerikan emperyalizmi, Kıbrıs'taki İngiliz askeri üslerine de yerleşerek saldırgan NATO örgütü için Ortadoğu'da bir köprübaşını güvence altında tutmaya çalışmaktadır. 1970 yılında Amerika'da yayınlanan Christian Science Monitor gazetesi, Kıbrıs'ın 1968 Kasım ayından başlayarak bir NATO üssü olarak kullanılmakta olduğunu yazmıştı. Kıbrıs'taki askeri üslerin aşamalı olarak Amerikanlaştırılmasının veya NATO'ya devrinin, Doğu Akdeniz'de barış güvenliği daha da tehlikeye sokacağı açıktır.

Çeyrek yüzyıldır emperyalizm ve NATO'nun taksim planlarına karşı direnen Kıbrıs halkı için, İngiliz askeri üsleri ile Amerikan casusluk istasyonlarının kaldırılması ve adanın askerden arındırılması hayati önemini korumaya devam etmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında topraklarının bir kısmının egemen İngiliz üssü olarak kullanıldığı tek ülke Kıbrıs'tır. Yıllardır toplumlararası barış ve anlaşmanın sağlanmasına engel olanlar İngiliz ve Amerikan emperyalistleri ile onların yerli işbirlikçileridir. Toplumlararası barış ve birliğe ulaşılmasından sonra sıranın, adanın üs ve askerlerden arındırılmasına geleceğini onlar pek iyi bilmektedirler.

8 Mayıs 1975 günü, Amerikan U-2 uçaklarının Kıbrıs'daki İngiliz üslerini kullanmalarını protesto etmek amacıyla Kıbrıs Temsilciler Meclisi'nde bir konuşma yapan Kıbrıs Emekçilerinin İlerici Partisi (AKEL)'in Genel Sekreteri E. Papionnou şu ilginç açıklamada bulunmuştu: «Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasından bu yana Amerikalılar, adamızda bir üs elde etme çabalarını yoğunlaştırmışlardır. Sayın Başkan ve Temsilciler Meclisinin birçok üyesi, bir skandal teşkil eden şu olayı hatırlayacaklardır sanırım. 1962 yılında, Lefkoşe'deki Amerikan Elçiliğinin küçük bir memuru meclis koridorlarında bana, kışkırtıcı bir şekilde bana, Amerika varoldukça AKEL'in iktidara gelmesine asla izin vermeyeceğini söylemişti. «Nitekim Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ilanından sonra Amerikan emperyalizmi ve CIA, Kıbrıs'taki anti-komünist faaliyetler için 20 milyon dolar ayırmıştı. Yüksek dereceli bir CIA ajanı olan Heffner'in açıklamasına göre, adadaki ilerici ve bağımsızlıktan yana olan güçleri parçalamak için CIA, 1973 yılında 20 milyon ,1974 yılında ise 40 milyon dolar harcamıştır. Adayı teslim edip NATO boyunduruğuna sokma planlarını uygulayan Kıbrıslı Rum ve Türk faşistler, CIA ile yakın işbirliği içinde yıkıcı ve gerici faaliyetlerine bugün de devam etmektedirler.

Ortadoğu'daki güçler dengesinin yeni biçimler aldığı günümüzde, Kıbrıs sorunu ile adadaki emperyalist askeri üslerin varlığı tekrar gündemin baş köşesine çıkmış bulunmaktadır. Kıbrıs sorununu emperyalizm ve NATO saldırı örgütünün çıkarlarına uygun bir şekilde çözme girişimleri yeniden yoğunluk kazanmıştır. Geçtiğimiz ay içinde Malta'da bulunan İngiliz üslerindeki son askeri birliğin ayrılması ile emperyalizmin Orta Akdeniz'deki bu ada üzerindeki varlığı sona ermiştir. Doğu Akdeniz sahillerinde toplanan Amerikan 6. Filosu ile İngiliz Kraliyet Donanmasına bağlı gemiler için Kıbrıs'daki askeri üsler, harekat üssü görevini görmeye başlamıştır. İngiltere'de Kıbrıs'daki İngiliz üslerinin NATO'ya devredilmesinden yana olan Muhafazakâr Parti ise iktidara gelmiştir.

1975 yılı sonunda bir İngiliz İşçi Partisi yetkilisinin yaptığı açıklamaya göre, İngiltere, Kıbrıs'daki askeri üslerini ekonomik güçlükler nedeniyle 1981 yılına kadar terkedecektir. Böyle bir durumda, 1960 yılında imzalanan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluş anlaşmaları gereğince, İngiltere çekildiği takdirde üslerin Kıbrıs hükümetine devredilmesi gerekmektedir.

Kıbrıs sorununda varılacak nihai bir anlaşmada, emperyalizm ve sömürgeciliğin ada üzerindeki varlığını uzatan askeri üs ve casusluk istasyonları ile 1960 Garanti Antlaşması gereğince NATO'ya bağlı Yunan ve Türk askeri birliklerinin durumu da söz konusu olacaktır. Kıbrıs Cumhuriyeti topraklarının %40'a yakın bir bölümünü beş yıla yakın bir zamandır işgal altıda tutan Türk askeri birliklerinin tamamen geri çekilmesi, Kıbrıs'ın askerden arındırılmasında ilk adımı oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler Örgütü'nün bu konudaki çeşitli kararlarına rağmen, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğünü çiğnemeye devam eden belirli NATO çevreleri, Kıbrıs sorununun her iki toplum yararına adil ve barışçı bir şekilde çözümlenmesini geciktirmeye çalışmaktadırlar.

Türk ve Rum Kıbrıs halkının demokratik ve bağımsızlıktan yana güçleri, toplumlararası görüşmelerin yeniden başlatılmasını ileriye atılmış olumlu bir adım olarak değerlendirirler. Kıbrıs'daki tüm askeri birliklerin geri çekilmesini ve adanın bir an önce askeri üs ve casusluk tesislerinden arındırılmasını sağlayacak olan uluslararası bir konferansın geciktirilmeden toplanması gereğini vurgulamaktadırlar.

AKEL Genel Sekreteri E. Papaioannou, geçtiğimiz ay içinde «Neues Deutschland» gazetesine verdiği bir demeçte, CENTO'nun yıkılmasından sonra Amerikan emperyalizmi ile NATO'nun Doğu Akdeniz'de İsrail, Mısır, Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs'ı içine alacak yeni bir paktın kurulması için çabalarını artırdığına dikkati çekmiştir. Kıbrıs sorununun emperyalist çıkarlar çerçevesinde çözümü için ABD, İngiltere ve Kanada'nın hazırladıkları NATO planını, Kıbrıs'ın içişlerine hayasızca bir karışma olarak niteleyen Papaionneu, parti olarak, Kıbrıs Cumhuriyeti hükümetinin 1977 yılında Türk tarafına sunduğu somut çözüm önerilerini desteklediklerini belirtmiştir. Hatırlanacağı gibi bu önerilerde, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin federal bir yapıya kavuşturulması Rum tarafınca kabul edilmişti. AKEL Genel Sekreteri sözlerine devamla, federal bir çözümün kabulünün, iki ayrı devlet kurulması anlamına gelmediğini vurgulamıştır.

Dünya barışsever güçleri, Türk ve Rum Kıbrıs halkının emperyalizme karşı tam bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğü uğruna vermekte olduğu mücadelenin zaferle sonuçlanacağına inanmaktadır. Bu onurlu mücadele ile uluslararası dayanışma sürmektedir.

Nazım'da Türkçe

Edebiyatın türleri içinde dilin zengin diyalektiğine en muhtaç türün şiir olduğu genel bir yargıdır. Yine dilin en ince anlatım olanaklarının da şiirde yansıdığı, hemen her edebiyatçının saptadığı ve katıldığı bir doğrudur. Dilin gerek bütün tarihi, gerekse herhangi bir tarihsel kesiti, en canlı diyalektiğini, yoğun anlamını, şiirsel anlatımda derinliğine kazanır. Şair, bütün toplumsal duyarlığı olduğu gibi, dilin anlatım gücünü de en ileri boyutlarda yaşadığı ve işlediği oranda, bu derinlik gerçekleşmiş olur. Dilin toplumsal kullanımdaki zenginliği, şairin bilincine ve yeteneğine mümkün olan en yüksek düzeyde kazanılmış ve şair, ona verebileceği en son anlam ve söyleyiş gücünü vermişse, dil ,tarihsel birikiminin edebiyata yansıyabilen gerçek yoğunluğunu, diyalektik zenginliğini, gelişme perspektifinin tüm boyutlarıyla şairin mısralarında edinecektir.

Nazım Hikmet

Dil, elbette toplumsal bir birikimdir ve bireyin anlatım gücünü bu toplumsallık belirler. Ama bu, aynı zamanda birey için, özellikle sanatçı birey ,için, işlenmesi gereken bir nesne özelliğini; dilin olanaklarının bireysel yetenekle dönüştürülmesi, toplumsal gelişmenin bilincini dilde sağlama işinin sanatçı tarafından gerçekleştirilme yönünü dışlayan bir belirleme değildir. Kendi evrilişinin bireysel yetenekte şu ya da bu biçimde somutlanması özelliği, dilin doğasında vardır, dilin kullanımında bu zorunlu olarak ve birey-toplum diyalektiği nin yalnızca edilgin değil, aynı anda etkin bir öğesi olarak vardır. Dilin tarihi, birikimi ve bugünde ortaya çıkan kesiti, bu özelliği eksiksiz içerir, gerçekleştirilmiş, üretilmiş olarak karşımıza çıkarır.

Nazım Hikmet, sanatçı bireyin dildeki bu konumuna tıpatıp uyar, dahası, bu konumun yüklediği işlevi en üst düzeyde başarır. Türkçenin topyekûn mirası, şiirinde özümlenmiş olarak karşımıza çıkar. Divan edebiyatının anlam ve söyleyişteki lirizmi, halk edebiyatının sözlü ve yazılı birikimi, dilin sırtlayıp getirdiği akışkan güzellikleriyle onun şiirinde en alımlı biçimine ulaşır. En alımlı biçimine ulaşır ama, Nazım bunu verili olanla yetinerek yapmaz. Onu, yeni tarihsel boyutlar içinde, yeniden anlamlandırır, biçimlendirir ve Türkçenin gelişme yönünü, kendi doğasını inkâr etmeden alacağı çağdaş niteliği, bir şairin gerçekleştireceği en yetkin düzeyde belirler. Başka deyişle, Türkçenin mirası ve yeni tarihsel kesit içinde ulaşacağı zenginlik, Nazım da tüm sağlıklı belirtileri, biçimleriyle görünür.

Tekerleğin, kelimelerin tarihine benzeyen ilginç bir tarihi vardır. Temel karakteristiğini, dönerken taşıdığı şeyi de dönüştürme, ilerletme işlevini hep sürdürür. Ama hızında ve yaptığı işin niteliğinde, kendi sisteminin gelişmesine bağlı olarak sürekli bir yenilenme ve ilerleme vardır. Merkezinde yer aldığı dönüş sistemi ve bu sistem içindeki başka öğelerle ilişkisinin niteliği, onun hızını, biçimini, eylemini niteler ama tekerleğin temel içeriği, karakteristiği ortadan kalkmaz; yenilenmesi ve gelişmesi de bu bağlamda gerçekleşir... Kelimeler de, bir yandan kendi anlamıyle çevrili olması ve o anlam çevresinde dönerek yenilenmesi, öte yandan bağlı bulunduğu söz dizimi ve kelimelerle birlikte bilincin üretimini ve toplumsal iletişimi sağlaması yönünden, tekerleğin diyalektiğiyle benzeşen bir görevde bulunurlar.

Nazım, bunun bilincindedir. Türkçenin yapısında ekleme olarak bulunan Osmanlıca özellikler aşılmadıkça, kelimelerle oynanarak dilin halklaşması, halk kaynağından akarak zenginleşmesi başarılamayacaktır. Dilin sadeleşmsei sorunu bir yapı sorunu olduğuna göre, önemli olan, yapıya ters gelen, anlaşmayı zorlaştıran öğelerden kurtarmaktır Türkçeyi. Yapının özümlediği, kendine kazandığı ve böylece kendi gelişimini kolayladığı kelime, ya da kuralları dışlamaya kalkmak, dili gerçekten geriletmek olacaktır. Nitekim Nazım, dildeki öztürkçecilik çabalarından çok daha önce, dilin halklaşması ve halk kaynağından zenginleşmesi olanağını sezmiş, gerek düzyazılarında, gerekse şiirlerinde, bu gerçeğe uygun bir «temiz Türkçe» ile yazmaya koyulmuştur. Dilin özleşmesi adına, yapıya uyan ve bu uygunluğun en açık belirtisi olarak halkta kullanılan kelimeleri de dilden dışlamaya yönelen anlayışa asla katılmamış, kelimeleri, dilin anlatım özelliklerini, gerçek tarihleri ve canlı toplumsal diyalektiği içinde kullanmış, dönüştürmüştür.

Nazım'ın «Türkçenin doruğu» olduğunu kabulleniştten sonra, aslında bu konuyu, onun ürünlerinin en geniş incelemesi üzerinde doğrulamak, ya da hiçbir şey söylememek gerekir. ne var ki, başlıca ve en belirgin örneklemelerle bu kabullenişin dayanaklarını bir giriş anlamında göstermek gerçekte pek de olanaksız değildir. Kaldı ki, Nazım'ın yazdıklarının tadına en geniş kitleler varabilmektedir. Aslında onun dildeki dönüşme olgusuna sağlıklı bir bakış ve yöntem getirdiği, bir tek bu olayla bile doğrulanmış olmaktadır. Ancak sorunu tüm boyutlarıyla ele almak, sosyalist gerçekçi, ilerici yazara, sınıf mücadelesinde kitlelerle bütünleşmeyi dile hangi yöntemle yaklaşarak başaracağı konusundaki ustalığı, sadece Nazım'dan öğreneceği gerçeğini daha somut gösterecektir. Bu da, Nazım'ın Türkçeyi kullanıştaki başarısının edebiyatçılar ve dilciler tarafından enine boyuna ve gecikmeden ele alınmasını gerektiriyor.

Şeyh Bedrettin Destanı'nın şu çok ünlü bölümünde, onun biçim-içerik uyumuna ne denli önem verdiği, bu önemin kullanılan dil için de geçerli olduğu açıkça görünür: «Âl Osman ülkesinde esen / bir kısırlık çığlığı, bir ölüm türküsü rüzgâr idi. / Köylünün göz nuru zeamet / alın teri timar idi. / Kırık testiler susuz / su başlarında bıyık buran sipahiler var idi. / Yolcu, yollarda topraksız insanın / ve insansız toprağın feryadını duyar idi. / Ve yolların sonu kale kapısında kılıçlar şakırdar / köpüklü atlar kişner iken / çarşıda her lonca kesmiş kendi pirinden ümidi / tarumar idi / Velhasıl hünkâr idi, timar idi, rüzgâr idi, ahüzar idi.» Nazım, olaydaki tarihselliği sadece anlattıklarıyle değil, anlatım tarzıyle de göstermek istemiş, bunu yaparken de, dilin kendi dönemindeki kullanılışını bozmadan, belirli bir tarihsel kesitindeki başlıca biçimlerini şiire uygulamıştır. Yine divan ve halk şiiri özelliklerinin ustaca bileşiminin yapıldığı şu dizelerde, halkın isyan olayı karşısındaki duyarlığı anlatılır: «Bir kızılca kıyamet! / Karışmış birbirine / at, insan, mızrak, demir, yaprak, deri / gürgenlerin dalları, meşelerin kökleri. / Ne böyle bir âlem görmüşlüğü vardır. / Ne böyle bir uğultu duymuşluğu var, / Deliorman deli olalı beri..» Bir halk masalındaki, halk şiirindeki şiir dili, yukarda Osmanlıca deyimlerin kullanılışında olduğu gibi, kalıplaşmış anlam düzenini aşarak, yeni bir öze dönüşerek şiire kaynaşır. «En yumuşak, en sert / en tutumlu, en cömert, / en / seven, / en büyük, en güzel kadın: / TOPRAK / nerdeyse doğuracak / doğuracaktı.» Bu dizeler, en aşırı öztürkçeciyi bile hayran bırakacak ölçüde ve kelimelerin bütün anlam yükünü birbiriyle diyalektiği içinde açığa vurur. Dilin kullanımındaki ustalık da budur zaten, kelimeleri ,anlatacakları öze bütün tarihleri, ulaşılmaz sanılan bütün anlam zenginlikleri içinde, alabildiğine esnek, ama alabildiğine yoğun bir imaj enginliği ve uyum içinde yerleştirmek...

Nazım, öze uygun biçimi yaratmada, şiirin kurallarını değil, dili öne almıştır. Bu nedenle biçimin tutsağı olmaz onun kelimeleri. Tersine en güzel, en varılmaz biçim dilden üretilir. Aslında onun serbest nazma yönelişi, gerçek şiirin bu zorunluğundan kaynaklanır. «Zaman gibi, madde gibi ebedi» deyişinde, hemen söylenivermiş olmanın kolaylığı vardır ama, zamanın ve maddenin sonsuzluğu kelimelerin biçimsel akışında da somutlanır, okuyucu, «gibi» edatı ve «b-d» seslerinin tekrarlanışında, maddenin ve zamanın sonsuz dönüşümünü duyar.

Nazım Hikmet'i şiirin dehası yapan şey, dili kavrayış ve yeniden üretişteki ustalığıdır. O dil ki, hayatın kendisine yansıyan tüm incelikleri, ancak sanatçının duyarlığında keskin bir seziyle doruklaşır. Nazım, atasözlerinin yalın ve özlü anlatım gücünü, yeni bir felsefeyi şiirleştirirken ve sanki yüzyılların yatağında halkın bilincinde yıkanmışçasına duru dizelerle karşımıza çıkarır: «Dostların arasındayız / Güneşin sofrasındayız», «Yârin yanağından gayri her şeyde / her yerde / hep beraber», «Şu gurbetlik zor zanaat zor» gibi yüzlerce dizede, halk dilindeki inceliğin, özlü söyleyişin modern biçimlerini, tıpkı halk düşüncesinde olduğu gibi gerçek hayattan getirilmiş, sloganlaşmış şiirsellik düzeyinde buluruz.

«Karşı yaka memleket» dizesinde, bir gurbetçinin acılı hasreti dile gelir. «Yürek değil be, çarıkmış bu, manda gönünden» dizesinde aynı gurbetçinin içini kavuran hasrete dayanıklılığı, yine halk dilinin sıcaklığıyla verilir. Nazım'ı hiç tanımayan bir proleterin onun şiirine ısınması, bu şiirde Pir Sultan'ın, Karacaoğlan'ın tadını duyması bundandır. «Seviyorum seni ekmeği tuza batırıp yer gibi / ... / seviyorum seni «yaşıyoruz çok şükür» der gibi.» Bu sözler, aynı emekçinin sevda belâsını, makinelerin öğütmeye başladığı ve türkülerdeki duyarlığını köreltttiği bir ortamda, onun diyemediğini, ama demek istediğini diyor. İşte Nazım, en çok kendini anlattığı yerde, böylesine başkalarını anlatıyor, başkaları oluyor. «Ayın altında kağnılar gidiyordu /.../ Ayın altında öküzler / başka ve çok küçük bir dünyadan gelmişler gibi / ufacık / kısacıktılar /.../ Ve kadınlar / bizim kadınlarımız /.../ şimdi ayın altında / kağnıların ve hartuçların peşinde / harman yerine kehribar başaklı sap çeker gibi / ayni yürek ferahlığı / ayni yorgun alışkanlık içindeydiler.» Nazım'ın tarih, sosyoloji, ekonomiden şiire kadar her şeyi içeren İnsan Manzaraları'nın tümü, bir gözlemin ve yaşanmış duyarlığın ürünüdür. Yukardaki dizeler gibi pek çok bölümde, dil sadece imaj olarak vermekle yetinmiyor görüntüyü. Kelimelerdeki her ses, onlardaki sıra, görüntünün bir öğesidir ayni zamanda. Hareket, yalnızca anlam olarak değil, ses uyumu içinde de gerçekleşiyor. Nazım'ın şiirinin hemen tümünde vardır bu ve bu ustalığa kelime kuyumculuğu yaparak değil, dili yaşayarak varılır. Nazım, Türkçeyi yaşayan insandır.

«Salkımsöğüt» şiirinde, tasvir, ırmakla söğütler arasındaki fısıltıyı da verir: «Akıyordu su / gösterip aynasında söğüt ağaçlarını / Salkım söğütler yıkıyordu suda saçlarını» Şiiri okurken, salkım söğüdün hışırtısını ve sudaki ürpertiyi duyar gibiyizdir. Şiir, daha bu ilk dizelerinde okuyucuyu kendi dünyasına, uzaklarda, habersiz olduğu bir sessiz kahramanlık dünyasına alıp götürür. Ve şiir biterken, yüreklerde ölüme direnen bir ağıdın çağrısı dalgalanır.

Nazım'da Türkçenin derinliğine, ustalığına, böyle kalın çizgilerle varabilmek, kullandığı harcı ve malayı tutuşunu bu kısa çerçevede gösterebilmek, elbette olacak iş değildir. Nazım Hikmet, Türkçenin bütün tarihsel mirasına işçi sınıfı adına el koymayı ve onun ufkunu açmayı başarmış evrensel bir şairdir. Onun şiirselliğinin gerçek köklerinin dilde yattığı, başka pek az şairde olan bu şiirselliğin dile yaslandığı, doğrudan doğruya Türkçenin zenginliğinden kan aldığı ve ona taze kan verdiği benimseniyorsa, Türkçenin Nazım'daki boyutları tüm incelikleriyle gözlenmeli ve açığa vurulmalıdır. Bu, sosyalist şiirin hangi dil geleneğinden yola çıkacağını olduğu kadar, sosyalistlerin dil karşısındaki tavrının ne olması gerektiğini belirlemek bakımından da zorunludur. İşçi sınıfının toprağa basıp doğrulan elleri gibi, sosyalist şiir de ayağını Nazım'da somutlanan Türkçeye dayadığı ölçüde ayakta olacak ve ilerleyecektir: «Demir / kömür / ve şeker / ve kırmızı bakır / ve mensucat / ve sevda ve zulüm ve hayat / ve bilcümle sanayi kollarının / ve gökyüzü / sahra / ve mavi okyanus / ve kederli nehir yollarının / sürülmüş toprağın ve şehirlerin bahtı / bir şafak vakti değişmiş olur / bir şafak vakti karanlığın kenarından / onlar ağır ellerini toprağa basıp / doğruldukları zaman.»

Gracchus Babeuf

1789 Büyük Fransız Devrimi, bir toplumsal devrimin tüm çalkantılarını en derin boyutlarıyla tarihe ilk kez getirmiş, insanlık için engin deneylerle dolu bir dönüm noktasıdır. Devrim, burjuvazi ile halk yığınlarının aristokrasiye karşı ittifakının karakteristik temellerini somutladığı noktada, yeni bir olumsuzlaşmanın da tohumlarını taşıyor ve bu özelliği nedeniyle, iktidar mücadelesinin gerektirdiği yöntemlerin hemen her türlüsünün denendiği ateşli bir coşkunluğu simgeliyordu. Burjuvazi, daha iktidara adımını atar atmaz, devrimci ittifakın yığın unsuru, can alıcı bir öfkeyle karşısına dikiliyordu. Bu yönleriyle burjuva devrimi, kapitalizmin bağrındaki çelişkileri ilk elden ele verdiği en olgun biçimini, en canlı kargaşasını Fransa'da yaşıyordu. Nitekim ilk devrimci deneyini burjuvazinin müttefiki olarak yaşayan Fransız işçi sınıfı, bu birikimle, 1830, 1848 devrimlerine ve giderek Paris Komünü'ne varan şanlı bir geleneği başlatıyordu.

Burjuvazi, iktidara el koyar koymaz aristokrasiyle uzlaşmanın ve devrimden pay isteyen halk kitlelerine avuçlarını yalatmanın yollarını aramaya başlamıştır. 1791 Anayasası, bu isteklerin ve burjuvazinin gerçek yüzünün, halka ihanetinin meşrulaşmasından başka bir şey değildir. Ancak radikal küçük burjuvalar, emekçi kitleler, uğruna kan döktükleri devrimden umduğu hak ve özgürlüklerin arkasını kolay bırakmayacak, 1793'te burjuvazinin yakasına yeniden yapışacaktır. Ama tarihin nesnel koşulları, 1793 Anayasası'nın kâğıt üzerinde kalmaktan öteye geçmesine el vermeyecek, emekçilerin ekmek ve özgürlük talebi kanla boğulacaktır.

Ancak, devrim bütün radikal önderlerini yitirdiği halde yenilgiyi hazmedemeyen, Eşitler Cumhuriyeti'nin kurulması için henüz her şeyin yok edilemediğini düşünen biri vardır: Gracchus Babeuf. Ona kalırsa, devrimin en radikal unsuru olan 1789 Paris Komünü'nün yeniden canlandırılması ve «eşitlerin kini»nin burjuvaziyi devirme olanağı vardır. Karl Marx'ın «eylemci ilk komünist çekirdeğin kurucusu» diye nitelediği Babeuf, tarihin en genç sınıfı olan proleterlerin, yüzyıllardır köle olarak yaşayan topraksız köylülerin söyleyecek sözleri olduğu kanısındadır. «Gerçek eşitliğe doğru fiili bir atılım» olarak gördüğü 93 Anayasası'nın, «zincirleri kıracak» olan bu atılımın yenilenmesi gereklidir. Çünkü, Eşitler Bildirisi'nde dediği gibi, «insan doğarken nasıl eşit doğduysa, eşit yaşamalı, eşit ölmelidir.»

Babeuf, bu ütopyacı komünizmiyle «komploculuktan» öteye varamayacak, tarihin verdiği karara bir avuç «idealist»le başkaldıracak ve yenilecektir. Ancak Babeuf'te yenilmemiş olan, bugün de yaşayan ve sınıflı toplumun en son izleri insanlığın alnından silinene kadar yaşayacak olan bir şey var: Ezilen insanın, emekçi sınıfların sömürüye, zulme karşı dinmeyen kini ve direnci.

Edebiyatımızda İşçi Sınıfı ve

ORHAN KEMAL

Orhan Kemal
(1914 - 1970)

İşçi sorunlarının gerçekçi edebiyatı konu edilmesi üzerine tartışmaların hiç değilse kırk yıla yakın bir süredir canlılığını koruduğu olgusu, edebiyatımızda gözlenen başlıca olumluluk sayılmalıdır. Bu tartışma, dönemin siyasi özelliğine göre, bazan azalan bir önemle yürütülse bile, denebilir ki, 1930'lardan bu yana kesilmemiş, gerçekçi edebiyatın merkezi sorunu olma özelliğini sürdürmüştür. 1950'lerden bu yana da, tartışmanın roman ve hikâyede Orhan Kemal'in adından ayrı götürülemediği, söze her girişte teslim edilmektedir.

1930'larda Sadri Ertem, «toplumsal gerçekçilik» şiarıyla yola çıkarak, sanayileşmenin getirdiği sorunlar ve işçilerin çevresinde dönen hikâyeleri eleştirileriyle, bu yönde ısrarlı görünen bir yazardı. Ancak onun bu eğilimi, kendiliğinden gelmeci bir yaklaşım olmaktan öte gidemeyecek, kuramsal düzeydeki sığlığa, yeteneğiyle birlikte hapsolduğu gözlenecektir. Böylece dönemin işçileşme sürecinin, katı gerçeklerinin, yüksek bir edebi bilinçle hikâye ve romana yansımasının üstesinden gelinemeyecektir. Gorki'nin Ana'sının olmasa bile, Germinal'in, Bitmeyen Kavga'nın toplumsal süreçte canlanmakta olan koşulları, edebi özümleme ve yoğunlaştırmanın uzağında gelişecektir.

1940'larda şiir, bu işi Nazım'ın izinde üstlenmeye çalışır. Sanayide vahşi bir sömürü, çalışma koşullarında ilkel ve acımasız yöntemler yürürlüktedir. Burjuvazi, kapitalizmi gerilerden izlemenin bütün acısını işçi sınıfından çıkarmak ve emperyalizmle el birliği edeceği bir güce ulaşmak hırsıyla, ekonomik sömürüyü en gaddar biçimleriyle sürdürüyor, işçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadele araçlarını, sendikalaşma ve grev hakkını yasaklar zinciriyle çeviriyordu. 1940 gerçekçi şiir kuşağı, en temel demokratik özgürlüklerden ve örgütsel güvenceden oldukça yoksun bulunduğu böyle bir ortamda, işçi sınıfının güncel sorunlarını, geri kapitalizmin insanlık dışı sömürü yöntemlerini, somut olaylardan esinlenmiş bir duyarlık ve etkili bir anlatımla dile getirir. Ancak aydınlar ve sanatçılar üzerindeki gerici baskıların dayanılmaz ölçüde ağırlaşması, buna karşılık ilerici-demokratik hareketin örgütsüzlüğü, sanatçıların tek tek direncinin de kırılmasını getirecek, şiir, toplumsal gerçekleri ve işçi sınıfını yansıtma çabasını uzunca bir süre erteleyecektir.

1950'lerde, toplumdaki tarihsel köklerinin daha derin olması nedeniyle etki gücü de daha büyük ve yaygın olan şiir gerilerken, hikâye ve romanda toplumsal gerçekliğin baskılara omuz silkerek yükseldiği, konuların ana kaynağı olduğu görülecektir. Orhan Kemal, bu dönemde ezilen insanların, emekçilerin, kenar mahallelerden, gecekondulardan, fabrikalardan yükselen cılız sesini, güçlü bir anlatım ve gözlem gücüyle sergileyecektir. Bu ses, nereden çıktığı ve nereye yöneltileceği bilinmeyen bir öfkeden çıkar emekçilerde. Geri kapitalizmin getirdiği çarpık şehirleşme ve ruhsal parçalanmanın, katılığın ve duygululuğun, acımasızlığın ve insancıllığın, gerçekçi, ama bir o kadar da duygulu romanını verir Orhan Kemal.

Günlük ekmek kavgası içinde birbirini yemeye çalışan, ama her biri düzenin çarkında öğütülen insanlar.. Zor günlerde yine birbirine dayanan, ama bir çıkmazın içinde bocalayıp duran ve yüreklerinde soğumayan bir öfke taşıyan, bu öfkenin hedefini bulamayan insanlar. Orhan Kemal, çarkın dişlilerinde vahşice kıyılan bu insanları, oldukları gibi, ama geleceğin aydınlık olacağına dair inançları ve umutları içinde yansıtır. Proleterleşme sürecinde eski alışkanlıkları, geleneksel iyilikleri terkedişlerini, kendi çevreleri ve dilleriyle anlatır. Bir yanda işçiden daha çok artık-edeğ üretmesini isteyen patronlar; bir yanda da günlük lokmalarının sürekli ufaldığını gören, çıkış yolunu hep nasıl edip de zengin olabileceğini hayal etmekte arayan, arada bir kaytaran, patron hakkında dedikodular yaparak hıncını alan ve patronun attığı «kemikle» birbirine düşman olan işçiler. Orhan Kemal, işçileşme sürecinin sancılarını, olumlu ve hastalıklı yönlerini bütün gerçekliğiyle edebiyata getiren ilk yazar olmanın onurunu haklı olarak kazanmıştır.

MURTAZA, kapitalizmin gelişmesiyle birlikte çalışmanın bireysel niteliğinin yitirilmesi ve işçinin çalışmadaki isteksizliği olgusu karşısında klasik görev duygusunun, anlayışının insanı nasıl gülünç duruma düşürdüğünün, yalnızlaştırdığının acılı görüntülerini gerçekliğin en derin çizgileriyle ortaya koyar. İnsanın kendi değerini bulabildiği ve kendiğini tümüyle verebildiği bir çalışma ortamının özlemi, bu, geçmişte kalan çalışma biçimini örnekleme çabası, Murtaza'yı ailesiyle bile çelişkiye düşürecek denli geçerliğini yitirmiştir. Kötü çalışma koşullarında, en ağır işlerde, işgüçlerini yeniden üretmeye yetmeyen bir ücretle harcanan, bunun sonucu her fırsatta kaytaran, makinelerin başında uyuklayan, kolunu, bacağını kaptıran ve makinelere hep bir hınç duyan insanlar, haliyle Murtaza'ya, bu, patrondan daha çok patroncu adama düşman kesileceklerdir. Okuyucu, Murtaza'nın dürüstlüğünün, görev duygusunun olumluluğu ve ama başkalarına yarayışı, kapitalizmin sömürü amacına denk düşmesi olumsuzluğu karşısında, Murtaza'ya acır, kızar, yeniden acır. İşçiler haklıdır, ama haklılıkları onları kaytarmaya değil, vahşi çalışma koşullarıyla savaşa sürmelidir. Ne var ki o bilinç yoktur, kendiliğinden bir tepki olarak bile yoktur. Orhan Kemal, bu çelişkili durumu, çarpıcı olaylar dizisi, işçilerin hayatından, gecekondu ortamından gerçek ayrıntılar, eski ve yeni değerler çatışması, günlük konuşmanın sıcaklığı ile yansıtır, bununla yetinir.

BEREKETLİ TOPRAKLAR ÜZERİNDE, tarımdaki kapitalistleşmenin ürettiği kırsal kesimdeki proleterleşmeyi, mevsimlik işçilerin her türlü güvenceden yoksun çalışma ortamını, bir parça ekmek uğruna, ailesini açlığın pençesinden kurtarma adına gurbete çıkanların çileli hayatını, sınıfsal bilincin pırıltılarını gerçekçi bir anlatımla çizen, okuyucuyu iliğine varıncaya dek sarsan bir roman. Emekçilerin, tarım işçilerinin sorunlarını bütün insani yönleriyle eksiksiz anlatan, onların telef oluşlarını, kefen bezine, dost toprağına hasret, harman makinelerinde iş cinayetine kurban gidişlerini acı veren bir üslûpla okuyucunun gözleri önüne serdiği bu roman, denebilir ki edebiyatımızda tektir.

Orhan Kemal, işçi sınıfının sorunları çevresinde dolanmak üzere, o sorunları bütün çıplaklığıyla sergilemeye yönelmiş, kapitalistleşmenin sanayi ve tarımda doğurduğu yeni ilişkileri üretimde ve toplumsal alandaki yansımalarıyla canlı bir biçimde göstermiştir. Ele aldığı tipler, henüz sınıf karakteri göstermeyen işçiler, işsizler, bürokrasinin ezdiği küçük memurlar, kadınlığı sömürülen kadınlar, gecekondu insanlarıdır, emekçilerdir. Orhan Kemal, onları oldukları gibi, küçültmeden ve yüceltmeden anlatmıştır. Onlara, yönelecekleri dünyayı ve verecekleri kavgayı doğrudan göstermemiştir. Ama onların olumsuzluklarını ortaya koyarken, geleceğe yönelik düşünce ve ilişkilerini de göstermiş, işçi sınıfını yeni boyutlarıyla sınıf mücadelesi içindeki etkinliğiyle yansıtacak olanlara gerçekçiliğin gücünü kanıtlamış, işçi sınıfı edebiyatının yolunu aydınlatmıştır. Eserlerinin bütünlüğü, yalnızca edebî bir mirası değil, bir dönemin, kapitalizmin hızla ve çarpık bir gelişmeyle yaygınlaştığı dönemin, toplumsal mirasını içermektedir. Nazım'a Balzac gibi bir yazar olmak hasretini söyleyen ve işçi sınıfının bağrından filizlenen Orhan Kemal, işçi sınıfımızın bu ilk romancısı, bütün bu özellikleriyle Balzac gerçekçiliğini aşmış, romancılığımızda sosyalist gerçekçiliğe giden yolu, unutulmaz tiplerle göstermiştir.

1 Haziran Uluslararası Çocuk Günüdür

«Çocuklar kendilerini savunamazlar. Barışı kabul ettirmek ve çocuklara yaşama sevinci vermek, annelerin, babaların, gençlerin, dünya üzerindeki tüm yerel, ulusal, uluslararası grup ve örgütlerin görevidir». Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu'nun 1950 yılında yaptığı bu çağrının ardından, yine UDKF'nin girişimiyle 1 Haziran Uluslararası Çocuk Günü olarak kabul edilmiş ve dünyanın değişik köşelerinde yaygın bir şekilde kutlanma ya başlamıştır.

1 Haziran bir kutlama günü olmanın ötesinde çocuk sorunlarına çocuk haklarına dikkat çekme açısından önem taşımaktadır. Uluslararası Çocuk Yılı ilân edilen 1979'un 1 Haziran'ında ise bu önem daha bir pekişmektedir.

Çocuklar üzerine pekçok şey yazılıp, söylenmektedir Egemen güçlerin tüm çarpıtmalarına rağmen çocukların bedensel, ruhsal, zihinsel kısaca her alanda uğradığı kıyıma, sömürünün neden olduğunu her geçen gün daha fazla sayıda insan görmektedir, anlamaktadır.

UDKF Genel Sekreteri Mirjam Vire-Tuominen Çocuk Yılı'nda tüm ilerici güçleri «tüm çocuklara yaşama sevincini verebilmek için» birlikte hareket etmeve çağırırken, çocukların hedef olduğu kıyımı ve insanlığın çocuklara karşı görevini şöyle dile getiriyor:

«BM Çocuk Hakları Bildiri'sinin ilkeleri mükemmeldir. Fakat temel insan haklarının genel olarak çiğnendiği ülkelerde çocuk haklarına nasıl bakılacaktır?

Çocuklar emperyalist saldırganlığın ve savaşların kurbanlarıdır. Çocuklar en çok sömürgecilik, yeni sömürgecilik, apartheid, ırkçılık, faşizm, siyonizm ve her çeşit ulusal ve sosyal baskının yarattığı sıkıntıdan acı çekmektedir.

BM Çocuk Fonu yayınlarına göre 800 milyondan fazla çocuk gıdasızlık ve beslenme yetersizliğinin çeşitli biçimlerinden etkilenmektedir. Çocukların yarısının beş yaşına gelmeden öldüğü ülkeler vardır.

Çocuğun hakları ve tüm geleceği toplumun sosyal ve ekonomik yapısına bağlıdır. Uluslararası durumun gelişimine bağlıdır. Bir apartheid sisteminde ya da faşist bir rejimde çocukların hakları ne olabilir? Anayurtlarından sürülen ve göçmen kamplarında bile bombalanan Filistinli Arap çocukların ne hakları vardır?

Barış ve tüm halkların ulusal bağımsızlık, sosyal ilerleme açısından eşit hakka sahip olması savunulmaksızın çocuk hakları savunulamaz. Uluslararası Çocuk Yılı'nın amaçlarına ulaşması için silâhsızlanma için mücadele edilmelidir. Askeri harcamalara her yıl 350 milyar dolar harcanmaktadır. 200 milyon aç çocuğu bir yıl doyurmak için yalnızca 4 milyar dolar yetecektir. 900 milyon okuma-yazma bilmeyen insanın eğitimiyse 9 milyar dolara malolacaktır.

Cehalet yalnızca gelişmekte olan ülkelere özgü bir olgu değildir. ABD'de okula gitmeyen 2,5 milyon çocuk vardır. Sanayileşmiş kapitalist ülkelerde milyonlarca insan ekonomik ve sosyal sıkıntı içinde yaşamaktadır. Göçmen işçilerin ve etnik azınlıkların —özellikle siyah nüfusun— aileleri çocukların yürekler acısı bir görünümde olduğu insanlıkdışı koşullarda yaşamaktadır. Enflasyon ve işsizlik tüm aileleri sarsmaktadır. Gençlik iş ve meslek bulamamaktadır. Çokuluslu tekellerin reklamcılık işleri ile yönlendirdiği yeni bir cehalet vardır. Reklamcı basın yayın araçları şiddeti, suçu ve ahlâksızlığı yükseltici propaganda yaparak çocukların ve gençlerin zihinlerini bulandırmaktadır. Tüm bunlar özgürlük adına yapılmaktadır. O aynı özgürlük ki, New York Refah Merkezi Direktörü Parson Bruce Ritter'a göre pornografi işlerinde yılda 2,200 milyon dolarlık kâr sağlamaktadır, bunun da kurbanı yine çocuklardır.

Çocuk Hakları Bildirisi ile pekçok ülkede çocukların içinde bulundukları durum arasında çarpıcı bir karşıtlık vardır. Ama tüm ülkelerde değil.

Çocukları seven ve onların mutluluğu için çalışan herkes sosyalist ülkelerin kazanımlarından cesaret almalıdır. Orada devletin ve tüm toplumun temel görevi genç neslin her alanda gelişmesidir. Gelişmiş sosyalist toplumda, Sovyetler Birliği'nde olduğu gibi, tüm çocuklara hiç bir ayırım gözetilmeksizin en ileri düzeyde korunma bakım ve eğitim hem yasal olarak hem de uygulamada sağlanmıştır. Tüm eğitim sistemi, dinlenme zamanlarındaki faaliyetler için yaratılan geniş kurumlar ağı çocuklara yeteneklerini ve isteklerini geliştirme konusunda sayısız fırsatlar vermektedir. Çocuklar, hümanizm, halkların kardeşliği ve dayanışması ruhu içerisinde büyütülmektedir.

Uluslararası Çocuk Yılı (UÇY)'nın, 1 Haziran'ın Uluslararası Çocuk Günü ilân edilmesiyle aynı amacı taşıdığını belirten Vire-Tuominen şunları söylüyor:

«UÇY yalnızca bildiri ile geçirilen bir süre olmamalıdır. Çocuklara ilişkin yasaların geliştirilmesi ve uygulanma için birlikte harekette sonuçlanmalıdır. Barış hareketinin genişlemesine, tehlikeli silahlanma yarışına son vermeye, kitle tahrip silâhlarının yasaklanmasına, emperyalist, sömürgeci ve faşist baskılara karşı, her türlü ayırımcılığa karşı çocukların hakları için mücadele eden halklarla dayanışmaya yardımcı olmalıdır.»

Birlik
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!
Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Merkez Organı

Sahibi: Türkiye Sosyalist İşçi Partisi adına Ahmet Kaçmaz — Sorumlu Müdür: Ali Aktürk — Yönetim yeri: Parmakkapı Tel Sokak 2/4, Beyoğlu/İST. — Abone bedeli: 6 aylık: 225 TL, 1 Yıllık 450 TL, yurt dışı iki katıdır. Avrupa temsilciliği: Nilgün Doğançay — 6300 Giessen, Postfach: 5322 Federal Almanya — Banka No: Nilgün Doğançay, Deutsche Bank Konto Nr: 020 - 1640 Giessen — Deutschland — Baskı: TEKŞEN OFSET — S.B.T.: 28 Mayıs 1979